БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 208 (16.291) • 5 сентябрь 1975 йил, жума • Баҳоси 3 тийин.

КПСС XXV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

- ТЕХНИКА МАВСУМГА ШАЙ.
- «ЗАНГОРИ КЕМА»ЛАР ПАХТАЗОРДА.
- БОҒБОНЛАР ЮТУҒИ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

ҚЎШИҚЧИЛИГИМИЗ ЯНАДА РИВОЖЛАНСИН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети «Республикада қўшиқ санъатининг аҳволи ва уни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги масалани қараб чиқди.

Республикада қўшиқ санъати кейинги йилларда анча ривожланганлиги қабул қилинган қарорда таъкидлаб ўтилди. Композиторлар билан шоирлар ижодий ҳамкорлигида Ватан, Ленин, партия, комсомол, тинчлик, дўстлик тўғрисида, совет халқининг қаҳрамонона меҳнати ва жанговар жасоратини, унинг юксак ватанпарварлигини мадҳ этувчи ранг-баранг жанрлардаги қўшиқлар яратилди. Болалар ва ўспиринларга атаб бир қанча яхши асарлар ёзилди. Қўшиқ жанридаги кўпчилик асарларнинг тематик негизини социалистик воқелигимиз ташкил этади. Бу асарлар ғоявий чуқурлиги ва актуаллиги, гражданлик барқарорлиги, ёқимлилиги ва ранг-баранг оҳангларга бойлиги билан ажралиб туради. Бир қанча қўшиқлар кўп миллатли совет музика санъатининг олтин фондига кирди. Ўзбекистон композиторларининг мазмундорлиги ва оҳангдорлиги жиҳатдан чинакам замонавий бўлган қўшиқлари профессионал ва бадиий ҳаваскорлик коллективларининг концерт программаларида, анъанавий «Ашула байрамлари»да, «Марҳабо, талантлар» телевизион фестивалларида муваффақият билан ижро этилмоқда, телевидение ва радио эшиттиришларида, шунингдек грампластинка ёзувларида пропаганда қилинмоқда. Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитети кейинги беш йил мобайнида юзлаб қўшиқларга эга бўлди. Бу қўшиқларнинг кўпчилиги В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топганлигининг 50 йиллигига, шунингдек, совет халқининг герман фашизми устидан Буюк ғалабасининг 30 йиллигига атаб яратилди. Республика композиторларининг қўшиқлари ҳар йили оммавий тиражда нашр этилмоқда. Энг яхши қўшиқлар мамлакат етакчи бадиий коллективларининг репертуарларига киритилган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети шу билан бирга республикада қўшиқ санъатининг аҳволи совет кишиларининг ўсган маънавий ва эстетик талабларига, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш вазифаларига ҳали жавоб бермаётганлигини таъкидлаб ўтди.

Ўзбекистон Композиторлар ва Ёзувчилар союзлари концерт программаларининг репертуарларини ўзига хос юксак даражада бадиий ва ғоявий жиҳатдан чуқур асарлар билан бойитиш тўғрисида етарли ғамхўрлик қилмаётирлар, композиторлар билан қўшиқчи шоирларнинг янада яқиндан ижодий ҳамдўстлигининг шаклларини қидириб топмаётирлар, уларнинг куч-ғайратини оммабоп машҳур қўшиқлар яратишга етарли даражада йўналтирмаётирлар.

Яратилаётган қўшиқлар мавзу ва жанр жиҳатидан етарли даражада ранг-баранг бўлмаганлиги натижасида профессионал ва бадиий ҳаваскорлик коллективларининг концерт программаларида халқ қўшиқ ижодининг энг яхши намуналари услубида ёзилган воқебанд, ўткир, чинакам оммавий қўшиқлар кам учрайди.

Республика композиторлари билан шоирлари эстрада қўшиқлари жанрида суст ишламоқдалар. Уларнинг кўпчилиги машҳур ўзбек халқ қўшиқларини қайта ишлаш билан чегараланиб қолмоқда. Эстрада ижроси учун ёзилган айрим оригинал асарларда ҳали ўзига хос оҳанг, янгилик етишмайди, шунингдек ўзбек музикасининг оҳанги ва ритмикаси етишмайди.

Композиторлар ва созандалар ўзларининг ижодларига, ўзига хос тасвирий воситаларни қидиришга ва танлашга ҳали етарли даражада талабчанлик қилмаётирлар, ҳозирги замон совет қўшиқ санъатининг, битмас-туганмас куйларга бой бўлган ўзбек классик ва халқ музикасининг илғор бадиий анъаналаридан етарли фойдаланмаётирлар.

Профессионал жиҳатдан мукаммал тайёргарликка эга бўлмаган созандалар ва қўшиқчиларнинг асарлари қўшиқ санъатига муайян зарар етказмоқда. Кўпинча ижрочиларнинг ўзлари музика ва текст автори ролида чиқадилар. Шунинг натижасида концертларнинг программаси баъзан «халқ ижодиёти» деб аталаётган хом-хатала асарлар билан тўлиб қолмоқда.

Айрим композиторлар ўзбек шеърияти бой ижодий меросини етарли даражада ўрганмаётирлар, шоирларнинг янги асарларига тегишли даражада эътибор ва сезгирлик билан қарамаётирлар. Баъзан эса улар адабий текстнинг ташқи шакли кетидан қувиб, унинг бадиий-ғоявий мазмунини чуқур ўрганмайдилар.

Айрим қўшиқларнинг адабий негизи совет поэзиясининг юксак талабларига жавоб бермайди, тингловчиларда бадиий дидни шакллантиришга хизмат қилмайди. Айрим қўшиқчи шоирларда профессионализм, чинакам новаторлик, ижодий изланиш ҳали етишмайди. Бир қанча қўшиқларнинг текстлари бир қолипдаги сатрлар йиғиндисидан тўқилган бўлиб, улар мазмун жиҳатдангина эмас, балки ифода воситалари жиҳатидан ҳам ўхшашдир, образлиликдан, равшан ғоявий йўналишдан, эмоционал шавқ-завқдан, ижтимоий-фалсафий мазмундан маҳрумдир.

Қўшиқ санъатини пропаганда қилиш даражаси ҳамон тингловчиларда эстетик дидни тарбиялаш талабларига жавоб бермайди. Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитети системасидаги айрим ижодий коллективлар ва ижрочиларнинг концерт программалари майший мавзудаги ғоявий-бадиий жиҳатдан заиф қўшиқлар билан ортиқча тўлдириб юборилгандир. Улар қардош республикаларда кенг машҳур бўлган композиторларнинг асарлари билан кам таништирмоқдалар.

Нашриётлар Ўзбекистон композиторларининг янги қўшиқларини кам оммалаштирмоқдалар, бу қўшиқлар республика газеталари ва журналларининг саҳифаларида аҳён-аҳёнда чиқади ёки бутунлай эълон қилинмаётир.

Умумий таълим ва музика мактабларида, мактабгача тарбия муассасаларида болаларга ва ёшларга оммавий қўшиққа ва уни оммавий ижро этишга меҳр-муҳаббат яхши сингдирилмаётир.

Болалар ва ўспиринларга атаб қўшиқ яратиш ҳамда пропаганда қилиш иши қониқарсиз олиб борилмоқда. Музика билим юртлари ва мактабларининг, умумий таълим мактаблари, пионер саройлари, ўрта махсус ўқув юртларининг, шунингдек мактабгача болалар муассасаларининг, болалар ҳаваскорлик коллективлари концерт программасида бадиий жиҳатдан юксак, яккахон ва оммавий қўшиқлар камдан-кам учрайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Маданият ва Маориф министрликларининг, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радио эшиттириш, Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетларининг, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг, республика Композиторлар ва Ёзувчилар союзларининг эътиборини янги оммавий қўшиқлар яратиш, ватанпарварлик, меҳнат мавзусида ёшлар ва болалар, шунингдек урф-одат маросимларига бағишланган мавзуда қўшиқлар яратиш давлат заказлари системаси истиқболли планларини ишлаб чиқиш ҳамда тартибга солишда ташкилотчилик ишини кескин даражада яхшилаш зарурлигига, яратиладиган асарларнинг ғоявий-бадиий сифатига талабчанликни оширишга, бадиий коллективлар ва айрим ижрочиларнинг қўшиқ репертуарини тубдан яхшилашга қаратди.

Ғоявий ва бадиий жиҳатдан юксак, мукаммал қўшиқ асарларини яратишда ижодий кучларнинг тематик ва жанр йўналишини белгилаш, уларни бирлаштириш ва активлаштириш, ана шу қўшиқларни кенг пропаганда қилиш мақсадида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ўзбекистон Композиторлар союзи ҳузурида совет қўшиқлари бўйича доимий ишлаб турувчи республика бадиий кенгаши тузиш зарур, бу кенгаш составига етакчи композиторлар ва қўшиқчи шоирларни, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радио эшиттириш, Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетларининг, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг, Туркистон ҳарбий округи сиёсий бошқармасининг, Ўзбекистон театр жамиятининг вакилларини киритиш зарур, деб топди.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигига Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети билан биргаликда босқичлар бўйича район, шаҳар, область, республика қўшиқ байрамлари ўтказиш доимий календарини ишлаб чиқиш; меҳнаткашларнинг интернационал тарбиясини янада кучайтириш мақсадларида қардош республикалар композиторларининг қўшиқларини асил нусхасида, шунингдек ўзбек тилига таржимада пропаганда қилишни кучайтириш топширилди.

Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига пионер саройлари ва уйлари ҳузурида болалар ҳаваскорлик хорлари тузиш таклиф этилди; Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, республика Композиторлар ва Ёзувчилар союзлари Ўзбекистон театр жамияти билан биргаликда ҳар йили босқичлар бўйича болалар ва ўспиринлар ўртасида болаларнинг яккахон ва оммавий қўшиқларининг энг яхши ижроси учун район, шаҳар, область, республика конкурс-кўрикларини ўтказиб туриш таклиф қилинди.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитетига:

республика Композиторлар ва Ёзувчилар союзлари билан биргаликда КПСС XXV съездига бағишланган совет қўшиқлари телевизион фестивалини ўтказиш;

Ўзбекистон Композиторлар ва Ёзувчилар союзлари билан биргаликда айрим композиторлар ва қўшиқчи шоирларнинг ижодига бағишлаб ҳар йили телевизион эшиттиришлар уюштириш;

телевидение орқали «Йилнинг энг яхши қўшиқлари» деган доимий эшиттириш конкурси ташкил этиш;

болаларга аталган қўшиқларни кенг пропаганда қилиш мақсадларида Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети билан биргаликда Тошкент умумий таълим ва музика мактабларининг ҳамда пионерлар саройларининг базасида 1976 йилнинг 1 январидан бошлаб намунали болалар хори, шунингдек қўшиқ ва рақс ансамбли яратиш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон Композиторлар ва Ёзувчилар союзларига республика ва мамлакат етакчи композиторлари, қўшиқчи шоирлари, ижрочиларининг иштироки билан Совет Ўзбекистони тўғрисида қўшиқлар яратиш учун йиллик очиқ ва ёпиқ конкурслар ўтказиш тавсия этилди. Бунда асарларнинг болалар ва ёшлар мавзусига бағишланганлигига алоҳида эътибор берилсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетига Ўзбекистон Композиторлар союзи билан биргаликда қўшиқ тўпламларини нашр этишнинг конкрет истиқболли планини ишлаб чиқишни, бу планда республика композиторларининг оммавий қўшиқлари тўпламларини кўпроқ ва ранг-баранг қилиб чиқаришни, болалар ва ёшлар учун қўшиқлар нашр этишни, нашрларнинг сифатини тубдан яхшилашни кўзда тутишни топширди.

Тошкент грампластинкалар студиясига республика совет қўшиқлари бадиий кенгашининг тавсиясига биноан йилнинг энг яхши қўшиқларини мунтазам равишда ёзиб олиш, Ўзбекистон композиторларининг янги асарларини ёзиб олишнинг конкрет истиқболли планини тузиш таклиф қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республика Композиторлар ва Ёзувчилар союзларига 1975 йилнинг декабрь ойида Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Маданият, Маориф министрликлари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радио эшиттириш, Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетлари, Ўзбекистон театр жамияти, Ҳамза номли санъатшунослик институти, Тошкент Давлат консерваторияси иштирокида ҳозирги замон қўшиғи проблемаси юзасидан кенгайтирилган қўшма пленум ўтказиш тавсия этилди. Ҳар икки йилда бир марта ана шундай қўшма пленумларни бундан кейин ўтказиб туриш таклиф қилинди.

«Гулистон», «Саодат», «Меҳнат ва турмуш», «Гулхан» ва «Ғунча» журналларига, «Янги қўшиқлар» деган доимий рубрика очиб, «Йилнинг энг яхши қўшиқлари» деган шиор остида, шунингдек болалар ва ёшлар учун қўшиқлар яратиш мақсадида ҳар йили конкурслар ўтказиб туриш топширилди.

САМИМИЙ ҚУТЛОВ

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигин Финляндия Республикасининг Президенти У. К. Кекконенга табрик телеграммаси йўлладилар.

Телеграммада бундай дейилади: Финляндия Республикасининг атоқли давлат арбоби, Совет Иттифоқининг қалин дўсти, Сизни 75 ёшга тўлган кунингизда самимий табриклаш бизга зўр мамнуният бахш этмоқда.

Сиз дўстона Совет — Финляндия муносабатлари шаклланиб, ривожланиш сарчашмаларида турганлигингиз, бу муносабатларнинг кучайиши ва ҳар томонлама ривожланишига фаол кўмаклашганлигингиз мамлакатимизда жуда яхши маълум. Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1948 йилги шартномани тузиш ва уни узайтиришда Сизнинг актив иштирок этганлигингизга, жаноб Президент, Совет Иттифоқида юксак баҳо берилмоқда. Бу шартнома Совет—Финляндия муносабатларининг мустаҳкам пойдевори ҳамда Европа шимолида тинчлик ва хавфсизликнинг муҳим омили бўлиб қолди.

Совет — Финляндия муносабатлари турли ижтимоий-иқтисодий тузумдаги давлатлар тинч-тотув яшаш ленинча принциплари самарали эканлигини яққол тасдиқлаб турибди. Биз мунтазам равишда шахсий алоқа қилиб туриш жараёнида қарор топган ва ўртамиздаги муносабатларда яхши анъана бўлиб қолган дўстлик, ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик руҳидан астойдил хурсандмиз.

Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш якунловчи босқичининг Хельсинкида муваффақиятли тугаганлиги қитъадаги барча тинчликсевар кучлар собитқадам кураши жараёнини ниҳоясига етказди, бинобарин биз кенгашда эришилган аҳдномаларнинг изчиллик билан амалга оширилиши Европа халқларининг ҳаётига самарали таъсир ўтказишига ҳамда ялпи тинчликни мустаҳкамлаш ишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилишига аминмиз.

Сиз, жаноб Президент, кескинликни юмшатиш ҳамда тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашнинг актив тарафдори сифатида халқаро миқёсда танилгансиз ва обрў-эътибор орттиргансиз. Сизнинг ялпи тинчликни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлидаги серғайрат фаолиятингиз Совет Иттифоқида ҳамиша тушуниб келинди ва тўла-тўкис қўллаб-қувватланаверади.

Президент жаноблари, Сизга сиҳат-саломатлик ҳамда Финляндия халқининг бахт-саодати йўлидаги ва мамлакатларимиз ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш йўлидаги самарали фаолиятингизда янгидан-янги муваффақиятларга эришувингизни тилашга ижозат бергайсиз. (ТАСС).

Поп районидаги «Партия XXII съезди» колхози аъзолари якунловчи йилда ҳар гектар майдондан 45 центнердан пахта олиш учун курашмоқда. Ҳосилнинг 80 проценти машиналарда териб олинади. Суратда: (чапдан) колхоз партия ташкилоти секретари Т. Рустамов, механизатор Т. Иноқов ва бригадир С. Ҳалимов ўртоқлар мавсумга шай қилиб қўйилган агрегатларни кўздан кечиришмоқда.

Ж. Тўраев фотоси.

ГБСП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ АЪЗОСИ, ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ

ЎРТОҚ ХОРСТ ЗИНДЕРМАНГА

Азиз ўртоқ Зиндерман,

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети олтмиш ёшга тўлганлигингиз муносабати билан Сизга, Германия Демократик Республикасининг атоқли давлат ва партия арбобига самимий қутловлар йўллайдилар.

Мамлакатимизда Сизни марксизм-ленинизм ғояларининг тантанаси учун курашнинг машаққатли мактабини ўтган матонатли антифашист ва интернационалист деб, Совет Иттифоқининг самимий дўсти деб биладилар.

Сизга сиҳат-саломатлик, Германия Демократик Республикаси халқининг бахт-саодати йўлидаги, тинчлик ва социализм йўлидаги фаолиятингизда чин кўнгилдан янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Коммунистик салом билан

Л. БРЕЖНЕВ. А. КОСИГИН.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ ЎРТОҚ ХОРСТ ЗИНДЕРМАННИ ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Германия Демократик Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасида қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорликни мустаҳкамлаш соҳасидаги катта хизматларини тақдирлаб ва туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг Раиси ўртоқ **Хорст Зиндерман Октябрь Революцияси** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 йил 4 сентябрь.

5.200.000 ТОННА УЧУН

Республикамиз областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 4 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи стун — мавсум бошидан буён.

Бухоро	0,50	3,92
Фарғона	1,01	3,16
Қашқадарё	0,73	2,37
Андижон	0,54	1,38
Хоразм	0,30	0,89
Сурхондарё	0,29	0,64
Самарқанд	0,14	0,38
ҚҚАССР	0,12	0,32
Наманган	0,10	0,21
Жиззах	0,03	0,09
Тошкент	0,06	0,06
Республика бўйича:	0,37	1,29

Шу жумладан ингичка толали пахта

Бухоро	0,10	0,67
Сурхондарё	0,23	0,50
Қашқадарё	0,22	0,32
Республика бўйича:	0,22	0,45

ДОН—ДАВЛАТГА!

Республика областларида дон тайёрлашнинг бориши ҳақида шу йил 4 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — мавсум бошидан буён топширилган дон; учинчи стун — бир кунда (топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

Андижон	100,1	—
Фарғона	75,7	1,9
Қашқадарё	67,0	0,5
Наманган	54,7	0,8
Тошкент	51,9	2,1
Сурхондарё	49,0	0,6
Сирдарё	46,5	3,1
Самарқанд	33,5	2,8
Бухоро	28,3	1,0
Жиззах	23,4	1,6
ҚҚАССР	0,9	0,8
Хоразм	0,7	0,2
Республика бўйича:	36,2	1,2

МАШИНА ТЕРИМИ БОШЛАНДИ

ТЕРМИЗ, 3 сентябрь. (ЎзТАГ мухбири). Қўриқ ердаги А. Набиев номли совхоз механизаторлари пахтани машина билан теришга киришдилар.

Учта «зангори кема»дан иборат биринчи отряд ҳар гектар ердан 40 центнер ҳосил кўтариш учун курашаётган Суюн Очилов ва Турка Қурбонниёзов бригадаларининг пахта майдонларига чиқди. Коммунист механик-ҳайдовчилардан Танатар Инатов, Парда Холмуродов, шунингдек тажрибали механизатор Бекмурод Элмурадовларнинг ҳар бири мавсумда 300 тоннадан пахта теришга аҳд қилдилар.

Сурхон водийсидаги хўжаликларнинг механизаторлари етиштирилган «оқ олтин» ҳосилининг ярмини машинада териш мажбуриятини олдилар.

ҒАЛЛАКОРЛАРНИНГ ЯНГИ МАРРАЛАРИ

ҒАЛЛАОРОЛ (Жиззах области), 3 сентябрь. (ЎзТАГ). Бугун Ғаллаорол район партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кучайтириш тўғрисидаги қарори асосида ғаллачиликни янада ривожлантириш йўллари тўғрисида район партия комитетининг биринчи секретари А. Ҳ. Ҳакимовнинг докладини муҳокама қилдилар.

Пленумда районда дон етиштиришни кўпайтиришнинг, ҳосилдорликни оширишнинг конкрет тадбирлари ишлаб чиқилди ва қабул қилинди.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

АНДИЖОНЛИК ДЕҲҚОНЛАР СЎЗИ

АНДИЖОН. (ЎзТАГ). Андижондаги Октябрь майдонида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг андижонлик деҳқонларнинг катта меҳнат ғалабаси — давлатга дон сотиш юзасидан юксак социалистик мажбуриятларини бажарганликлари муносабати билан йўллаган табригига бағишланган митинг бўлиб ўтди.

Митингда область партия комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев Андижон ғаллакорларининг шонли ишлари тўғрисида гапирди. Ленин район партия комитетининг биринчи секретари А. Тожибоев, Жалолқудуқ районидаги Димитров номли колхоз маккажўхорикорлик бригадасининг раҳбари Ш. Деҳқонов, Москва районидаги «Правда» колхозининг механизатори М. Ҳайдаров ва бошқа нотиқлар ғаллакорлар меҳнатига юксак баҳо берилганлиги учун қизғин миннатдорчилик изҳор этдилар. Область қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақада янги муваффақиятларга эришишга интилаётганликларини таъкидлаб ўтдилар.

Андижон деҳқонлари давлатга қўшимча равишда ўн минг тонна дон топшириш мажбуриятини олдилар.

ЎРМОНЧИЛАРНИНГ МЕВА КОНВЕЙЕРИ

Боғдорчилик — Ўзбекистон ўрмон хўжалигининг тез ривожланаётган соҳаларидан бири бўлиб, шаҳарликларга анчагина витамин маҳсулотлар бермоқда. Тоғларда ва водийлардаги дарахтзорлар орасида жойлаштирилган мевазорлар яхшигина парвариш қилинмоқда.

Бу йил ўрмончиларнинг ҳосили чакки бўлмади — мева дарахтларидан 3,5 минг тонна олма, ўрик, олхўри, шафтоли, гилос олинди. Йиллик мева тайёрлаш плани ошириб бажарилди. Маҳсулот Тошкент ва бошқа шаҳарларнинг савдо корхоналарига етказиб берилди. Ўрмончилар ўз боғларидан яна 650 тонна хўл мева йиғиш ниятидадирлар.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан Совет Иттифоқида ҳордиқ чиқараётган Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧКП Марказий Комитетининг секретари Васил Биляк Ўзбекистонда бир неча кун меҳмон бўлди.

Меҳмон Бухоро ва Самарқандда бўлди. У шу шаҳарларнинг ҳаёти билан, уларнинг тарихий ёдгорликлари билан танишди. Васил Биляк Бухоро ва Самарқанд область партия комитетларининг раҳбарлари билан учрашди.

Сафарда Словакия Компартияси Марказий Комитетининг секретари Людовид Пезлар қатнашди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Й. Р. Қурбонов, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлимининг масъул ходими Ю. Н. Журавлев Васил Билякка ҳамроҳлик қилдилар.

4 сентябрда Васил Биляк ва чехословакиялик бошқа меҳмонлар Тошкентдан жўнаб кетдилар.

(ЎзТАГ).

• • •

Афғонистон Республикаси соғлиқни сақлаш министри Н. М. Искандар Ўзбекистон бўйлаб қилган сафарини тамомлади. У Тошкент, Самарқанд, Чирчиқдаги бир қанча қишлоқ районларидаги даволаш — профилактика муассасаларининг иш тажрибаси билан танишди. Меҳмон республиканинг етакчи медицина илмий-тадқиқот институтларини бориб кўрди.

Н. М. Искандар 4 сентябрда Кобулга жўнаб кетди.

(ЎзТАГ).

ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ УЧУН, КОММУНИЗМ ТАНТАНАСИ УЧУН

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ «КПСС ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТИНИНГ ҲОЗИРГИ БОСҚИЧДАГИ АСОСИЙ МАСАЛАЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ НУТҚ ВА ДОКЛАДЛАРИ ИККИ ТОМЛИК ТЎПЛАМИ НАШР ЭТИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

В. И. Ленин васият қилиб айтган әдики, экономика Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосий сиёсатидир. Жамиятимизнинг коммунизм сари жадал олға ҳаракат қилиб бориши ва СССР халқаро позицияларининг мустаҳкамланиши бу сиёсатнинг муваффақиятларига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир. Иқтисодий тараққиёт масалалари партия назарий ва амалий фаолиятининг энг муҳим йўналиши бўлиб, партия съездларининг, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг диққат марказида турибди. Марказий Комитет Сиёсий бюроси бу масалалар билан ҳамиша шуғулланиб келмоқда.

Сиёсий адабиёт нашриёти КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг **«КПСС иқтисодий сиёсатининг ҳозирги босқичдаги асосий масалалари тўғрисида»**ги нутқлари ва докладларининг икки томлик тўпламини нашр этди. Партиянинг иқтисодий сиёсатини асослаб бериш ва ишлаб чиқиш, бу сиёсатни амалга ошириш йўлларини кўрсатиб беришда ва коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришга раҳбарлик қилишда тўпланган тажрибани умумлаштириш — шу тўпламнинг асосий мазмунидир. 1964 йилдан тортиб 1975 йилгача ўтган даврда сўзланган маълум нутқлар, мақола ва докладлар тўпламга тўла-тўкис ёки қисман киритилган. Буларда хўжалик қурилишининг туб масалалари хусусидаги фикрлар баён қилинган. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг халқ хўжалигини ривожлантириш йиллик планлари ва мамлакат давлат бюджетининг лойиҳаларини муҳокама қилган Марказий Комитет Пленумларида сўзлаган нутқларидан олинган материаллар биринчи марта эълон қилинди. Яхлит қилиб берилган бу асарлар партия Марказий Комитети ва Совет давлатининг халқ хўжалигини бошқариш, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш, коммунистик қурилишнинг бутун жараёнига раҳбарлик қилишга қаратилган собитқадам ва самарали фаолиятини ҳар томонлама ва тўла характерлаб беради.

«КПСС иқтисодий сиёсатининг ҳозирги босқичдаги асосий масалалари тўғрисида»ги икки томлик китоб Коммунистик партия революцион назария ва практикани замонамиздаги вазифалар ва шарт-шароитларга мувофиқ ривожлантиришга чинакам илмий ёндошганлигини, ўртоқ Л. И. Брежнев совет жамиятининг бундан буёнги социал-иқтисодий тараққиёти йўналишларини белгиловчи асосий йўл-йўриқларни коллектив суратда ишлаб чиқишга шахсан жуда катта ҳисса қўшганлигини яққол кўрсатиб беради.

Тўпламда эълон қилинган асарлар марксча-ленинча таълимотни ривожланган социализм ҳақидаги чуқур таърифлар билан бойитди, ривожланган социализмнинг коммунистик жамиятни барпо этишдаги роли ва ўрнини кўрсатиб берди. Бу асарларда партия иқтисодий сиёсатининг олий мақсади — кишиларнинг моддий ва маданий эҳтиёжларини тўлароқ қондиришдан иборат мақсад баён қилинди, коммунизмнинг ишлаб чиқарувчи кучларини вужудга келтириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, социалистик экономикани бошқаришни тобора такомиллаштириш йўллари, ҳозирги босқичда КПССнинг аграр сиёсати кенг ёритилди. Тўпламга киритилган ва конкрет хўжалик-сиёсий вазифалар билан боғланган принципиал қоидалар бу тўплам марксча-ленинча тафаккурни ижодий ривожлантириш натижаси сифатида, шунингдек ҳозирги босқичда ва келажакда мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиёти масалалари юзасидан партиянинг раҳбар йўл-йўриқлари баён этилган ҳужжат сифатида жуда катта аҳамият касб этади.

Кўп тармоқли индустрияга ҳамда коллективлаштирилган йирик қишлоқ хўжалигига асосланган буюк ва қудратли халқ хўжалигига эга бўлган ривожланган социалистик жамият учун планли хўжалик системасининг афзалликларидан, ишлаб чиқаришни юксалтириш борасида бу система ихтиёрида бўлган барча ички имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш алоҳида аҳамиятга эгадир. Бундай шароитда экономиканинг самарадорлигини оширишга, халқ хўжалигини тағин ҳам яхшироқ ишлайдиган, яхши йўлга қўйилган механизмга айлантиришга қаратилган бутун хўжалик фаолиятини юксак даражага кўтариш зарурати туғилди.

Тўпламдаги материаллар партия ижтимоий жараёнларнинг моҳиятини илмий жиҳатдан чуқур билиш асосида шундай мақсадларни илгари сурадики, совет экономикасининг тараққиёт йўли шу мақсадларга эришишга қаратилиши лозим. Партия ўсиш манбаларини, ижтимоий ишлаб чиқаришни янада тез ривожлантириш учун сафарбар қилиниши лозим бўлган ресурсларни кўрсатиб беради, хўжаликка планли раҳбарлик даражасини янада оширишни таъминлаши лозим бўлган хўжалик юритиш механизмини такомиллаштириш йўлларини ишлаб чиқади.

Меҳнаткашларнинг фаровонлигини жиддий суратда ошириш йўли — совет жамиятини ривожлантириш юзасидан партия томонидан ишлаб чиқилган социал-иқтисодий программанинг негизидир. Бу йўл умумий истиқболни белгилаб беради, чунки бу йўл социализм даврида ижтимоий ишлаб чиқаришнинг юксак мақсадларига асосланади. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳамма нутқлари инсон тўғрисида, совет халқининг турмуш даражасини доим ўстириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш руҳи билан суғорилган. Бу нутқларда аҳолининг реал даромадларини доим кўпайтириш, халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш, соғлиқни сақлаш, халқ маорифини, хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантириш юзасидан партия амалга ошираётган тадбирлар ҳар томонлама асослаб берилди. Мамлакатимиз ҳар бир оилани шинам квартира билан таъминлаш вазифасини тарихда биринчи марта ўртага қўйди. Бу вазифани амалга ошириш учун меҳнаткашларнинг уй-жой шароитларини яхшилашга алоҳида эътибор берилмоқда.

Тўпламдаги материалларда таъкидлаб ўтилганидек, совет кишиларининг ҳаётий эҳтиёжлари экономикани ривожлантириш билан, халқ хўжалигини доимо тез ўстириш билан боғлиқдир, бу эҳтиёжларни қондириш бутун халқнинг ва ҳар бир кишининг зўр ғайрат билан меҳнат қилишига боғлиқдир. Ҳар бир кишининг виждонан ва ғоят самарали меҳнат қилиши ҳамда маҳсулотнинг юксак сифатли бўлиши, — деб таъкидлайди ўртоқ Л. И. Брежнев, — бутун экономикамизни, бутун ҳаётимизни янги, тағин ҳам юксак даражага кўтариш калитидир.

Совет кишиларининг фаровонлиги ва маданиятини юксалтиришга хизмат қиладиган йирик социал тадбирлар жамиятимизнинг ишлаб чиқарувчи кучларидан самаралироқ фойдаланишга таянади. Тўпламда уқтириб ўтилганидек, ҳозирги тараққиёт босқичининг асосий хусусияти иқтисодий юксалишнинг миқдор омиллари билан сифат омилларини тобора биринчи ўринга қўйишдан иборат. Бунинг маъноси шуки, ишлаб чиқаришни юксак сифат кўрсаткичларига эришишга йўналтириш — меҳнат унумдорлигини жадал ўстириш, ишлаб чиқариш қувватларидан тўлароқ фойдаланиш, хом ашё ва материаллар сарфини камайтириш ва шу билан бирга маҳсулот сифатини доим яхшилаб бориш керак.

Меҳнат унумдорлигини ошириш экономиканинг ҳамма тармоқларини илғор техника билан ва энг янги технология билан таъминлашни тақозо этади. Партия фан-техника тараққиётини ўзининг бутун иқтисодий сиёсатининг негизи деб ҳисоблайди. Бу тараққиёт, — деб кўрсатиб ўтади ўртоқ Л. И. Брежнев, — ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларига кириб бориши, дадил илмий кашфиётларни ҳам, технологиядаги юзларча ва минглarча такомиллаштириш ишларини ҳам, янги механизмларни, инструментларни, хуллас инсоннинг меҳнатини асрайдиган ва енгиллаштирадиган, бу меҳнатни мароқлироқ ва унумлироқ қиладиган нарсаларнинг ҳаммасини қамраб олиши керак.

Тўпламда партиянинг КПСС XXIV съезди томонидан қўйилган тарихий вазифани — фан-техника революцияси ютуқларини социалистик хўжалик системасининг афзалликлари билан узвий равишда боғлаб бориш вазифасини ҳал этишни кўзда тутган буюк фаолияти чуқур очиб берилади. Фан ва техниканинг тараққий этдириш — коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришнинг асосий воситаси, халқаро майдонда социализм билан капитализм ўртасидаги мусобақанинг асосий соҳаларидан биридир.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш йўли ўзаро маҳкам боғланган, муайян программага мувофиқ ривожланадиган бутун-бутун комплексларни такомиллаштиришни ва мамлакатнинг иқтисодий районлари хўжалигини комплекс ривожлантиришни кўзда тутади. Еқилғи — энергетика базасини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, шарқий районларда янги йирик саноат ўчоқларини вужудга келтириш, электроника, асбобсозлик ва шулар каби замонавий тармоқларни биринчи навбатда ривожлантириш — буларнинг ҳаммаси индустриямизни тобора юксалтириш ва янги босқичга кўтаришда туташ занжирнинг бўғинларидир.

Партия ва давлат қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини мустаҳкам ривожлантиришни таъминлаш тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленуми ва шундан кейинги Пленумлари қарорларида, партия XXIII ва XXIV съездларининг қарорларида қишлоқ хўжалигини юксалтиришнинг иқтисодий жиҳатдан ҳар томонлама асослаб берилган комплекс программаси баён қилинган. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқларида жамиятимиз тараққиётининг ҳозирги босқичида партия аграр сиёсатининг туб масалалари — ишлаб чиқаришни ўстиришга рағбатлантирадиган иқтисодий шароитларни вужудга келтириш, шу жумладан маҳсулот тайёрлашдаги янги тартибни жорий қилиш, ажратиб бериладиган капитал маблағлар миқдорини кескин суратда кўпайтириш, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, химиялаштириш ва ерларни мелиорациялаш юзасидан узоқ даврга мўлжалланган комплекс программани амалга ошириш, қишлоқ хўжалик фанини ривожлантириш, ташкил этиш ва бошқариш формаларини такомиллаштириш масалалари таърифлаб берилган. Партиянинг ташаббуси билан РСФСРнинг қора тупроқли бўлмаган зонаси қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришдан иборат улкан программа ишлаб чиқилди.

Икки томликда партиянинг халқ хўжалигини, бутун хўжалик механизми фаолиятини планлаштиришни такомиллаштириш каби иқтисодий сиёсатнинг туб масалаларини ҳал этиш соҳасида жуда катта иш қилаётганлиги ҳар томонлама кўрсатиб берилган.

Партия замон талабларини эътиборга олиб қишлоқ хўжалигида, саноатда ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида бошқариш, планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришни кескин суратда қайта қуришга киришди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқлари ва докладларида планлаштиришнинг илмий методларини ривожлантириш ва янгилаб туриш, жорий планларни ҳам, перспектив планларни ҳам, хўжалик раҳбарлигининг ҳамма бўғинларида қабул қилинадиган қарорларнинг ҳам илмий-техникавий жиҳатдан кўпроқ асослаб берилишининг аҳамияти кўрсатиб ўтилади. Экономиканинг самарадорлигини ошириш ва унинг сифат кўрсаткичларини яхшилаш йўлини амалга оширишда янгича ёндошишларни ва янгича ечимларни қидириб топиш билан боғлиқдир.

Тўпламда халқ хўжалигини бошқариш системасини янада такомиллаштириш — бошқаришнинг тармоқ принципини тиклаш ва тағин ҳам ривожлантириш, марказлаштирилган планли раҳбарликни юксак даражага кўтариш ва айни вақтда хўжалик ҳисобидаги звеноларнинг оператив мустақил иш кўриш доирасини кенгайтириш, Бутуниттифоқ ва республика саноат ҳамда ишлаб чиқариш бирлашмаларини (комбинатларни) вужудга келтириш соҳасида партия амалга ошираётган тадбирлар асослаб берилган. Бир қанча нутқларда таъкидлаб ўтилганидек, бошқариш системасининг таъсирчанлиги аввало, хўжалик ходимларининг ўз вазифаларини тўғри англаб олишларига, уларнинг жавобгарлигини оширишга, уларнинг ишга сиёсий ёндошувларига, барча масалаларни умумдавлат позициясида туриб ҳал этишларига боғлиқдир. Икки томлик материалларида хўжаликка партиявий раҳбарлик олдига қўйилаётган янги, катта талаблар баён қилинган, оммани халқ хўжалик планларини муваффақиятли амалга оширишга сафарбар этиш соҳасида партия ташкилотларининг роли ошганлиги кўрсатиб берилган.

Ўртоқ Л. И. Брежнев партиянинг экономикага раҳбарлик қилиш соҳасидаги фаолиятини чуқур таҳлил этиб, партиянинг эришган муваффақиятларини таъкидлаш билан бирга ҳал этилмаган проблемаларни кўрсатиб беради, коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг диққат-эътиборини мамлакат олдида турган вазифаларни ҳал этиш, мавжуд қийинчиликларни бартараф қилиш, резервлардан фойдаланиш муҳим аҳамиятга жалб этади. Тўпламда бюрократизм, маҳкамачилик ва маҳаллийчилик каби салбий ҳодисалар танқид қилинади.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқлари ва докладлари совет халқининг — ишчилар, деҳқонлар, зиёлиларнинг, кўп миллатли Ватанимиздаги барча меҳнаткашларнинг битмас-туганмас куч-ғайратига, ижодий даҳосига чуқур ишонч руҳи билан суғорилган. Тўпламда ишлаб чиқариш новаторларининг, илғор коллективлар, областлар, ўлкалар ва республикаларнинг тажрибаси чуқур умумлаштирилади. Коммунизм учун кураш чинакам меҳнат қаҳрамонларини, совет турмуш тарзимизни мужассамлаштирувчи кишиларни яратади. Уларнинг жўшқин фикри, тажриба ва билими, ижодий ёндошуви ва ижодий ташаббуси олға қараб қилаётган ҳаракатимизни жадаллаштирувчи бутун қудратли куч бўлиб майдонга чиқмоқда. Бу эса, социалистик мусобақанинг, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатининг бутун халқ орасига кенг ёйилганлигини зўр куч билан намойиш қилади. Икки томликка киритилган нутқлар совет кишиларини тўққизинчи беш йиллик топшириқларини, партия белгилаб берган барча планларни муддатидан илгари бажариш учун янада зўр ғайрат ва собитқадамлик билан кураш олиб боришга даъват этади, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини бутун чоралар билан оширишга, ишлаб чиқаришни ҳар томонлама интенсивлаштиришга чорлайди.

Тўпламнинг икки томида асосий сиёсий куч ва совет жамияти тараққиётининг ҳал қилувчи омили бўлган ишчилар синфининг етакчилик роли жуда яққол кўрсатиб берилади. Совет ишчилар синфи синалган авангард — Коммунистик партия раҳбарлигида, деҳқонлар ва халқ зиёлилари билан иттифоқликда жамиятни бошқаришга, уни Улуғ Ленин кўрсатиб берган йўлдан олиб боришга қодир эканлигини исбот қилди. Эндиликда совет ишчиси, совет колхозчиси, совет зиёлиси ўз меҳнатига онгли ва ташаббускорлик билан ёндошибгина қолмай, кенгроқ манфаатлар билан — корхона, район, область, республиканинг, бутун Ватаннинг манфаатлари билан ҳам яшаётган кишидир. Мураббийларнинг ватанпарварлик ҳаракати — тажрибали ишчиларнинг ёшларни оталиққа олиш ҳаракати мамлакатда кенг ёйилди. Бу ҳаракат коммунизм бинокорларининг ёш авлоди тўғрисида бутун халқимиз зўр ғамхўрлик қилаётганлигини яққол кўрсатиб турибди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқлари ва докладлари мамлакатни ривожлантириш вазифаларини ҳал этишга партиянинг комплекс ёндошганлигини, иқтисодий проблемаларни ҳал этишни социал-сиёсий ва маънавий проблемаларни ҳал этиш билан узвий боғлаб олиб бораётганлигини билдиради. Автор жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги, синфлар ўртасидаги муҳим тафовутларни тугатиш проблемаларини, совет жамиятининг социал жиҳатдан бир хиллиги таркиб топиши жараёнларини батафсил қараб чиқади. Тўпламда партиянинг социалистик демократияни янада такомиллаштириш, омманинг ижодий активлигини ва ташаббускорлигини кучайтириш, жамиятни бошқаришда меҳнаткашлар иштирокининг хилма-хил формаларини янада кўпроқ бойитиш соҳасидаги йўли асослаб ва таърифлаб берилган.

Икки томликдаги материаллар партиямизнинг фаолияти учун хос бўлган назария билан практиканинг узвий бирлигини, мураккаб социал-иқтисодий проблемаларни ҳал этишга илмий, ижодий ёндошаётганлигини кўрсатувчи яққол далилдир. Тўпламда коммунистик қурилишнинг боришида, ривожланган социализмнинг ҳар бир босқичи учун мувофиқ равишда иқтисодий сиёсатни амалга оширишда партиянинг роли тобора ўсиб бораётганлиги чуқур очиб берилган. Қарашлар ва ҳаракатларнинг бирлиги туфайли жипслашган, катта сиёсий ва ташкилотчилик фаолияти тажрибасига эга бўлган партиягина коммунизм қурилиши соҳасидаги барча ишларни муайян мақсадга қаратиб, илмий жиҳатдан асослаб ва планли равишда олиб боришга қодирдир. Меҳнаткашлар оммаси билан чамбарчас боғланган партиягина халқнинг — ишчилар синфининг, деҳқонларнинг, зиёлиларнинг кучларини бирлаштиришга, уларни хўжалик соҳасидаги, шунингдек сиёсий соҳадаги вазифаларни муваффақиятли бажариш учун сафарбар қилишга қодирдир.

Совет касаба союзлари, Ленин комсомоли, турли оммавий жамоат ташкилотлари партиянинг актив ёрдамчиларидир. Тўпламдаги материалларда шу ташкилотлар фаолиятининг асосий йўналишлари очиб берилган, шу кунларда уларнинг олдида турган вазифалар тобора масъулиятли бўлаётганлиги таъкидлаб ўтилган.

Кейинги йилларда социалистик хўжалик юритиш соҳасида тўпланган бутун тажриба партиянинг иқтисодий сиёсати совет жамиятининг коммунизм сари ривожининг объектив эҳтиёжларини тўғри ифодалаётганлигини, янги, янада мураккаброқ ва кенгроқ кўламдаги вазифаларни ҳал этишнинг тўғри йўлини кўрсатиб бераётганлигини равшан исбот этмоқда. Партиянинг XXIV съезди йўл-йўриқларига мувофиқ ҳозирги вақтда янги, ўнинчи беш йиллик плани тайёрланмоқда. У халқ хўжалигини 1976—1990 йиллар мобайнида ривожлантириш бош истиқбол плани билан чамбарчас боғланган ва унинг таркибий қисми бўлиб қолади.

«КПСС иқтисодий сиёсатининг ҳозирги босқичдаги асосий масалалари тўғрисида»ги тўпламда жаҳон социалистик системасининг бундан кейинги ривожланиш истиқболлари, социалистик иқтисодий интеграция асосида қардош мамлакатлар ўртасидаги кўп томонлама ҳамкорлик масалалари чуқур таҳлил қилиб берилган. Тинч-тотув яшаш принципларини негизида капиталистик мамлакатлар билан савдо-сотиқ соҳасидаги ҳамкорлик масалалари марксизм-ленинизм позициясидан қараб чиқилган.

Совет Иттифоқи бошқа мамлакатларни ҳар қандай камситишдан ва уларнинг ички ишларига аралашишдан холи бўлган тўла тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик асосларида халқаро илмий-техникавий ва маданий ҳамкорликни муттасил ривожлантириш учун курашмоқда. Эълон қилинган материалларда Совет Иттифоқининг АҚШ, Франция, ГФР, Италия билан ва бошқа бир қанча капиталистик мамлакатлар билан муносабатларини конструктив ривожлантириш давомида эришилган ижобий силжишлар таърифлаб берилган.

Совет Иттифоқи, социалистик мамлакатлар, деб таъкидланади тўпламда, ўзининг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш учун курашаётган ривожланаётган мамлакатларнинг табиий иттифоқчиларидир. Ўзининг интернационал бурчига содиқ бўлган КПСС, Совет Иттифоқи империализмнинг агрессив кирдикорларига қарши, мустамлака карамлигининг янги-янги формаларини мажбуран қабул қилдириш йўлидаги барча ва ҳар қандай уринишларга қарши ривожланаётган мамлакатлар олиб бораётган курашда шу мамлакатларнинг халқларига ҳар жиҳатдан ёрдам берди ва ёрдам бериб турибди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқлари ва докладларида жаҳон социалистик системасининг истиқболига, унинг ривожланиш умумий қонуниятларини таърифлашга катта эътибор берилган. Ҳозирги вақтда социалистик ҳамдўстликдаги бир қанча мамлакатлар ўз тарихининг шундай бир палласига қадам қўйдики, эндиликда уларнинг Компартиялари етук социализм қурилиши ёки ривожланган социализм қурилиши йўлларини белгилаб бермоқдалар. Шу даврда уларнинг олдида кенг ва жуда мураккаб вазифалар пайдо бўлмоқда. Бу вазифалар социалистик тузумнинг афзалликларини фан-техниканинг энг янги муваффақиятлари билан қандай қилиб яхшироқ боғлаб олиб боришдан; шу асосда бутун халқ хўжалигининг юксак самарадорлигини ва планли равишда пропорционал ривожланишини, халқ фаровонлигини анча оширишни қандай қилиб таъминлашдан; кишиларнинг онгини коммунистик руҳда шакллантириш соҳасидаги ишларни қандай формалар билан кенг ривожлантириш ва кучайтиришдан; социалистик демократияни бундан кейин ҳам ижодий ривожлантиришни қайси йўллар билан олиб боришдан; қардош давлатлар ўртасидаги ҳамкорликни қандай қилиб янги босқичга кўтаришдан иборатдир.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг, Коммунистик партия ва Совет давлати бошқа раҳбарларининг қардош партиялар ва давлатлар раҳбар арбоблари билан бўлиб ўтган учрашувлари ва музокаралари, Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитети кенгашларининг мунтазам ўтказиб турилганлиги жаҳон социалистик ҳамдўстлигини мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш ишига катта ҳисса қўшмоқда.

Икки томликда социалистик иқтисодий интеграция жараёнлари, социалистик давлатлар иқтисодий ҳамкорлигини мукаммал системасини яратиш масалалари батафсил ва чуқур ёритилган. Бу вазифаларни ҳал этиш натижасида улар фаолиятининг бошқа ҳаётий муҳим соҳаларида қардош халқларимиз ўртасидаги алоқалар янада кучайиб кетиши табиий бир ҳолдир. «Ижтимоий ҳаётнинг қайси бир соҳасини олиб кўрмайлик, — сиёсатними, экономика, маданият, фанми, — деб уқтириб ўтилади тўпламда, — ҳамма жойда кенг тажриба алмашинишнинг, мустаҳкам ва ҳар тарафлама алоқаларнинг самарали натижалар бераётганлигини кўряпмиз, ҳамма жойда социалистик интернационализм жуда катта ижодий, бунёдкор куч бўлиб майдонга чиқмоқда». Социализм мамлакатларининг жонли намунаси, экономика, фан, маданиятни ривожлантиришда, меҳнаткашлар фаровонлигини оширишда ва янги кишини тарбиялаб етиштиришда уларнинг эришган муваффақиятлари марксизм-ленинизм кўрсатиб берган, коммунистлар курашаётган инсониятнинг ривожланиш йўли тўғри йўл эканлигига бутун дунёда миллион-миллион кишиларни астойдил ишонтирмоқда.

Улуғ Ленин васиятларига содиқ бўлган бизнинг партиямиз, совет халқи ўзининг бутун кучини коммунистик жамият қурилишига, халқларнинг озодлиги ва миллий мустақиллиги учун, демократия ва социал тараққиёт учун, бутун дунёда тинчлик учун курашга бағишламоқдалар.

Партиянинг иқтисодий сиёсатига доир масалалар хусусида ўртоқ Л. И. Брежнев нутқлари ва докладларининг нашр этилиши КПСС XXV съездига актив тайёргарлик кўрилаётган ҳозирги пайтда алоҳида ғоявий-сиёсий аҳамиятга эгадир. Икки томликдаги докладлар ва нутқлар социалистик хўжалик юритиш масалалари хусусидагина эмас, шу билан бирга партиянинг мафкуравий, тарбиявий иш проблемалари хусусида ҳам қимматли йўл-йўриқлардан иборатдир. Шу тўпламга киритилган нутқлар ва докладлар коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичда турган тарихий вазифаларни ҳал этиш йўлларини янада чуқурроқ билиб олишда кадрларимизга, барча меҳнаткашларга ёрдам беради.

(«Правда», 3 сентябрь).

ЕР ЖАМОЛИНИ ОЧИБ

Ажойиб одам билан суҳбат

Тошкент яқинида, Луначарский қишлоғида ажойиб тақдирли киши яшайди. У болалигида ялангоёқ юрган пайтидаёқ ёши улуғ кишилардан боғбонликни ўрганди. Йиллар ва меҳнатга меҳр-муҳаббат ўз кучини кўрсатди: Ризамат Мусамуҳамедов машҳур соҳибкор бўлиб етишди. У узумнинг кўпдан-кўп навларини, ширин-шакар ва муаттар, тез пишар ва серҳосил навларини яратди. Ахир, гектаридан 300 центнердан ҳам кўпроқ узум олиш ҳазилакам ишми! Узумнинг ҳар бир боши 6-7 килограммдан келади! Ризамат ота ва унинг шогирдлари ана шундай қўли гул кишилардир.

Машҳур соҳибкор узоқ умр кўрди: яқинда у ўзининг юз йиллигини нишонлайди. Соҳибкор боғбон СССР Давлат мукофоти лауреати деган юксак унвонга сазовор бўлди. Шуниси диққатга сазоворки, Ўзбекистонда Ризамат Мусамуҳамедов номидаги мукофот таъсис этилган, бу мукофот энг яхши боғбон ва соҳибкорларга ҳар йили бериб турилади.

«Правда» мухбири Й. Муқимов ўзбек боғларининг ижодкори билан учрашди.

— Юз йил — инсоннинг баракали ёши. Сиз узоқ умрингиз мобайнида қандай хулосага келдингиз!

— Заминнинг умри узун кишиларидан бири сифатида шундай деб айтишга ҳақлиман: шундай асрлар бўладики, тарихда деярли ҳеч қандай из қолдирмайди, шундай йиллар бўладики, асрларга тенг келади. Ўрта Осиё тақдирини олиб кўринг. Биз совет ҳокимияти йилларида шундай муваффақиятларга эришдикки, бунга Октябрь революциясига қадар ўтган асрлар мобайнида эришиб бўлмасди. Йиллар тобора жадалроқ қадам босмоқда. Вақт совет кишисининг зафарлари билан тобора бойиб бормоқда. Биргина мисол келтиришга ижозат беринг. Ўзбек далаларининг меҳнаткашлари то урушга қадар йилига бир миллион тонна пахта етиштириш учун курашган бўлсалар, КПСС XXIV съездидан кейин ўтган вақт мобайнида улар мамлакатга қарийб 20 миллион тонна «оқ олтин» етказиб бердилар. Ҳар йилнинг зиммасига қарийб беш миллион тоннадан пахта тўғри келмоқда! Мана ўсишимизнинг суръатлари қандай.

— Сиз одамдаги қандай фазилатни ҳаммадан кўра кўпроқ қадрлайсиз!

— Меҳнатсеварликни қадрлайман. Ўзим ҳам ёшлигимдан меҳнатга ўрганганман. Одамларга керакли киши бўлиш қандай бахт-саодатлигини ҳам биламан. Ахир, бизлар қўлимиз билан бунёд этаётган нарсаларнинг ҳаммаси одамларга шод-ҳуррамлик бағишлайди. Ёшларга улар мустақил қадам қўйиб келаётган дастлабки пайтданоқ кўнглига хуш келадиган касб-кор танлашга кўмаклашиш жуда ҳам муҳимдир.

Афсуски, шундай кишилар ҳам борки, ўз мутахассислигини зерикарли, мароқсиз деб ҳисоблайди, улар бошқаларнинг иши ўнгидан келдию, менинг ишим ўнгидан келмаяпти, деб ўйлашади.

Кунларнинг бирида Арманистондан ўн саккиз яшар йигитдан бир мактуб олдим. «Мен бинокорман,— деб ёзибди у, — лекин табиатан романтикман, шеъриятга ишқибозман. Шунинг учун ҳам кейинги вақтда боғбон бўлишни орзу қиляпман. Касб-коримни ўзгартиришим мумкинми?».

Мен унга жавобимда ҳар бир касб-корда ҳам романтика бор, дедим. Табиийки, бинокорлик касб-корининг ҳам романтикаси бор. Қуриш, бунёд этишдан кўра фахрлироқ ва олижаноброқ касб-кор бўлмаса керак. Боғбон ҳам бамисоли бинокордек. Боғбон ерни янгилаб, уни ясантиради.

Менинг маслаҳатим шундай: йигит, касб-корингни ўзгартириб ўтирма. Одамнинг ўн саккиз ёшлик чоғи — инсон ҳаётининг баҳори. Мен бир боғбон сифатида ўз тажрибамдан шуни яхши биламан: кўчатнинг шохларини баҳорда қирқиб ташлаш мумкин эмас. Токнинг зангидан ёш оқади, у ўзининг ҳаётбахш шарбатини йўқотади, баъзан асло даволаб бўлмайдиган жароҳат излари қолади. Инсон ҳаёти ҳам баайни шундай: ярим йўлда йўлни ўзгартириш — таслим бўлиш демакдир, бекарорлик кўрсатиш, вақтни ва куч-ғайратингни бекорга сарфлаш демакдир. Бу ёруғ дунёда осон йўллар, енгил касб-корлар йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмас. Одам муваффақиятга эришиш, қаноат ҳосил қилиш учун ҳамиша ўзини меҳнатга бахшида этиши керак. Ўшанда, албатта, бахт-саодатингни топасан.

— Севимли ишингиздан ташқари тағин нималарга қизиқасиз!

Оқшомлари меҳнат кунидан кейин невара ва эваралар жам бўлишади. Улардан кўплари менинг боғимда яшайдилар. Уларнинг ўзлари бамисоли гулдек. Уларни кўрганингда қанчалар қувониб кетасан киши!

Мана, улар айвондаги телевизор олдида шовқин-сурон билан ўтиришибди. Айвон болаларга бамисоли катта бир саҳна. Уларнинг кўз ўнгида бутун бир олам очилади. Уларнинг кўз ўнгида мамлакатлар, воқеалар, турли халқларнинг ҳаёти намоён бўлади; улар спорт мусобақаларини иштиёқ билан томоша қиладилар.

Атрофимга қарайман: менинг атрофимдаги кишиларни қизиқтирадиган нарсаларнинг ҳаммаси мени ҳам қувонтиради. Саҳарлаб туриб қўлимга газета оламан. Социалистик мусобақада қадрдон районим ва колхозим қайси ўринда эканлигига қарайман. Бирортаси биздан олдинлаб кетмадими? Республика газетасини қўлимга оларканман: областим қани? У ўз ўрнини бошқа областга бериб қўймаяптими? деган фикр ўтади. Йил сайин ҳамиша шундай.

Бу ҳис-туйғуни нима деб аташ мумкин. Бу ҳис-туйғуни яхшироқ ишлаётган, кўпроқ муваффақиятларга эришаётган кишиларга нисбатан қизғанчоқлик ёки ҳасад дейиш керакми? Эҳтимол бу маҳдудликдир? Йўқ, бундай эмас! Мени тўлқинлантираётган ишлар бегона одамларнинг ишлари эмас. Катта социалистик жамиятда яшаб туриб ундан ажралган ҳолда иш кўриш, унинг шод-ҳуррамликлари ва ташвишларига шерик бўлмаслик, атрофидаги ҳамма нарсаларга, атрофида содир бўлаётган барча воқеаларга лоқайд қарайдиган кишиларгагина хосдир. Масалан, мен яқин қўшним бўлган пахтакор қандай меҳнат қилаётганлигига бефарқ

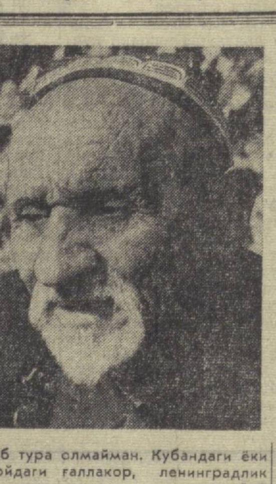

қараб тура олмайман. Кубандаги ёки Олтойдаги ғаллакор, ленинградлик машинасозннинг иши — олисдаги қўшнимнинг иши яхши боришидан ҳам худди шу даражада манфаатдорман.

Инқилобгача бошқача тусдаги кайфиятни кўргандим. Шундай кишилар бўлардики, қўшни ўлкаларда ҳосил битмаса, уларнинг бошига тушган офат ҳисобига бойлик орттираман деб умид қиларди.

Ўзбекларнинг шундай доно нақли бор. Аҳил, дўст одамлар битта магизни қирққа бўлиб еийишибди. Ўртасига нифоқ тушган бошқа бировлар эса, яшнаб турган боғни илдизи билан қуритишибди. Мамлакатимизнинг одамлари — ягона, аҳил оила...

— Демак, ҳар бир киши, қаерда яшамасин, ўзини ана шу оиланинг аъзоси деб ҳис қилиши. Ўзида интернационализм, халқлар ўртасида дўстлик туйғусини тарбиялаши керак, демоқчисизда!

— Сиз фикримни уқиб олдингиз. Мен мамлакатларни ва давлатларни чегаралар ажратиб туради, одамларни эса хусусий мулк ажратиб туради, деб такрор-такрор эшитганман. Қадимда бизда ҳам шундай эди. Ҳозир ҳам кўпгина давлатларнинг заминида шундай. Мен совет Ватанининг мисолида бошқа бир нарсага ишонч ҳосил қилдим: коллектив меҳнат ва коллектив мулк одамларни бирлаштириб турибди.

Ўзбек пахтасидан тағин бир мисол келтираман. Ўзбек пахтасини битта республиканинггина бойлиги деб ҳисоблаб бўладими? Йўқ, биз ўзбек пахтасини умумий бойлик деб ҳисоблаймиз, бу пахтада бошқа республикалардаги барча қардошларимизнинг ҳам улуши бор.

Ўрта Осиёнинг минг-минг тонналаб пахтаси, шойиси ва газ дарёси бориб турадиган қардош республикалар ва ўлкалардан бизнинг юртимизга ҳар хил машиналар, механизмлар, бошқа маҳсулотлар оқими бирдек келиб туради.

Қозоғистонда ҳам баайни шундай ҳолни кўриш мумкин. Қўриқ ер ғалласи учун биз кимдан миннатдормиз? Албатта, энг аввало, ана шу мўл-кўл ҳосил етиштираётган ернинг соҳиби — қардош қозоқлардан. Лекин Қозоғистон қўриқ ерларини забт этишда шундай саҳийлик ва самимият билан ёрдам берган мамлакатдаги барча халқларнинг ролини камситишга ҳаққимиз борми, ахир?

Қорақум саҳроси орқали ўтган минг километрлик кўлбола дарёни ким барпо этди ахир?! Ахир, бу дарёни фақат туркманлар бунёд этишдими?

Биз коллективчилик ва ўртоқлик руҳида тарбия топганмиз. Мамлакатда Совет ҳокимияти йилларида миллий низо нималигини билмайдиган одамлар авлоди камол топди.

Жаҳонда халқлар ҳамдўстлигини қарор топтиришга кўп уриниб кўришган, лекин ҳеч ким бу мақсадга муяссар бўлолмаган. Кўпгина империялар қум устида қурилган. Улар территориал жиҳатдангина бутунликка эга бўлмасдан, балки иқтисодий жиҳатдан ҳам, энг муҳими — маънавий-сиёсий якдилликка эга бўлолмаган. Ахир, нисбатан яқиндагина мамлакатимизда яшаган халқларни ва уруғларни эсга олиб кўринг. Уларнинг орасини тоғлар, дарёлар, саҳроларгина эмас, балки реакцион қарашлар, урф-одатлар ҳам бўлиб турар эди. Кўпинча қиличлар ғилофидан чиқарилиб, одам боласининг қони тўкиларди...

Эндиликда эса, юздан зиёдроқ халқлар бир ёқадан бош чиқариб, кишиларнинг ягона оиласини яратдилар. Бу руҳан ва ҳис-туйғуси билан ягона оиладир. Мен буни асримизнинг буюк ғалабаси деб ҳисоблайман. Бу шундай йўлки, у жаҳондаги бошқа халқларда ҳам биродарликка олиб келади. Мен оқшом пайтида кўнглимга хуш келадиган айвонда телевизор кўришга одатланиб қолганман. Атрофимда яна ёш авлод ўтирибди. Мана, экранда самолётнинг зинапоясидан бир киши тушмоқда. Бу киши партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бўлиб, у тинчлик вакили сифатида навбатдаги сафаридан Ватанига қайтиб келмоқда. Л. И. Брежнев халқ билан партиянинг топшириғига биноан қийин, лекин эзгу вазифани бажармоқда. Унинг ҳар бир сафари ер юзида тинчлик бўлсин деб ҳамма жон-дилидан истаган зафар билан ўтаётганлигидан ҳар биримиз чексиз шод-хуррамиз.

Ана шундай дақиқаларда одам боласининг кўнглидан қандай ҳис-туйғу кечади? Ўшандай дақиқаларда унинг кўнглидан тинчлик ва инсонлар биродарлигининг байроқдори, қудратли ва енгилмас Ватанимиз билан фахрланиш ҳис-туйғуси ўтади. Ўшандай дақиқаларда Ватанимизнинг фарзандлари — ҳормас-толмас, синовлардан ўтган, узоқни кўрадиган ва ҳамма қойил қолган фарзандлари учун фахрланиш туйғуси кечади. Ўшандай дақиқаларда ўзининг буюк Ватани шон-шарафини бамисоли Қизил байроқдек кўтариб бораётган кишилар учун фахрланиш туйғуси кечади.

[«ПРАВДА» газетасининг 1975 йил 31 август сонидан].

ФОЗИЛ ШОИР, ПЎЛКАН ШОИР ВА ИСЛОМ ШОИР ТАВАЛЛУДИНИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА

ХАЛҚ ТАЛАНТЛАРИ

ЎЛМАС САНЪАТКОРЛАР

Ватанимизда барпо этилган социалистик тузум совет халқларининг иқтисодий-маданий равнақи учун кенг йўл очиб берди ва халқ талантларининг топилиши — намоён бўлиши ва улар ижодининг гуллаб-яшнаши ,ўсиши учун мустаҳкам замин яратди. Инсоний бахт-саодат, ижод эркинлиги берди. Бу бахт-саодат Совет давлатининг илк давридан бошлаб доғистонлик ошуқ Сулаймон Стальский қўшиқларида, қозоқ оқини Жамбул бобонинг ўланларида, ўзбек халқ шоирлари ижодида акс-садо бериб, янги социалистик ҳаётнинг зафарли одимларини баралла куйлаб, янграб турибди.

Бугун ўлкамизда нишонланаётган Фозил Йўлдош ўғли, Пўлкан ва Ислом шоирларнинг юз йиллик фараҳли тўйи, халқ ижоди ва ижодкорларига кўрсатилган беҳад ҳурмат ва эъзоз — улуғ Лениннинг халқ ижодини тўплаш, ўрганиш ҳақидаги васиятларининг ҳаётий ифодасидир. Бу халқ яратган моддий-маънавий бойликларни сақлаш, ардоқлаш ва ўрганиш ҳақидаги Совет давлатининг 1918 йил 18 октябрь Декретининг яна бир амалий тантанаси, ёрқин тимсолидир.

Ўзбек халқи бошқа қардош халқлар қатори ўзининг бой оғзаки ижод традициясига эга бўлган, қирқлаб «Гўр ўғли» туркумидаги саргузашт-романик достонлар ва «Алпомиш» каби халқ эпопеясининг ажойиб намунасини яратган халқ. Бу эпик достонларни яратиб, асрдан-асрга, даврдан-даврга ўз ҳофизасида етаклаб келганлар ҳам, Максим Горький таъбири билан айтганда шу «биринчи файласуф ва шоир халқ» ва унинг ижодкор фарзандлари эдилар. Булар орасида ўзбек халқ ижодиётининг йирик намояндалари Фозил Йўлдош ўғли, Муҳаммадқул Жомрот ўғли — Пўлкан, Ислом шоир Назар ўғли каби забардаст шоирлар ҳам бор эди.

Ўзбек халқининг талантли шоирлари меҳнаткаш халқ орасидан етишиб чиқди. Фозил, Пўлкан, Ислом шоирларнинг тақдири бир хил бўлган эди. Улар ўтмишда чўпон эдилар, чўпон устозларидан дўмбира чертишни, достон ва термалар куйлашни ўргандилар. Бу халқ талантларининг биринчи қўшиқлари қиру яйловларда чўпонлар орасида шаклланиб вояга етди. Кейинчалик эса улар ҳам куй, ҳам сўз билан тингловчиларини халқ ижодиётининг фусункор, сеҳрли оғушида аллалай оладиган беназир шоирлар бўлиб етишдилар. Советлар даврида колхоз тузилишининг ташкилотчилари ва аъзолари сифатида жамоат ишларида актив қатнашдилар.

Булунғур достончилик мактабининг сўнгги энг истеъдодли вакили Фозил Йўлдош ўғли қирқдан ошиқ достон биларди. Улардан «Алпомиш», «Рустамхон», «Малика айёр», «Бологардон», «Ширин билан Шакар», «Муродхон», «Зулфизар», «Ёдгор», «Нурали», «Интизор» каби достонларни мароқ билан куйларди. Қўрғон достончилик мактаби вакилларидан бири Муҳаммадқул Жомрот ўғли — Пўлкан йигирма беш ёшидаёқ йирик достончи бўлиб танилган эди. У етмишга яқин достон биларди. Бу достонлар орасида «Қиронхон», «Эрназархон», «Шайбонийхон», «Юнус пари», «Ҳасанхон», «Чамбил қамали», «Гўр ўғлининг туғилиши», «Авазхон», «Бўтакўз» каби йирик достонлар бор. Қўрғон-Шаҳрисабз достончилик мактабининг забардаст вакили Ислом шоир Назар ўғли эса ўттизга яқин достон билар эди. «Кунтуғмиш», «Орзигул», «Соҳибқирон», «Гулихиромон», «Зулфизар билан Авазхон» каби достонларни куйлаб, эл орасида йигирма олти ёшидаёқ хуш овози билан донг таратди.

Халқ шоирлари достонларида инсонпарварлик, ватанпарварлик, соф севги, садоқат, қаҳрамонлик, дўстлик, оптимизм каби кишиликнинг энг эзгу, ҳамиша барҳаёт мотивлари куйланди.

Фозил шоир ўзбек халқ ижодиётида муҳим ўрин тутган «Алпомиш» достонини меъёрига етказиб куйлаганлардан бири. У бу достонда дўстлик мотивларини бош мавзу даражасига кўтариб, инсон заковатининг юқорилигини бадиий тасдиқлади. Достонларнинг давримизга ҳамоҳанг мотивлари уларни замонавий қилди, совет кишиларига яқин қилди, яшовчан қилди.

Бу эпик достонлар тингловчига бадиий завқ бериши, уларнинг туйғу-ҳисларини эркалаши билангина эмас, балки маълум бир социал ҳақиқатни ифодалашлари билан ҳам муҳимдирлар. Халқчиллик, демократик ва қаҳрамонлик руҳи билан суғорилган халқ достонлари, Алпомиш, Барчин, Қалдирғоч, Гўр ўғли, Ҳасанхон, Авазхон, Равшанхон, Нурали каби эпик образлар меҳнаткаш халқ орасида коллектив ижоднинг қудратли кучини намойиш қилиб, уларни ноҳақликнинг енгилиши, ҳақиқатнинг тантана қилишига ишонч руҳида тарбиялаб, бизнинг давримизгача етиб келдилар.

Бу улкан шоирлар репертуаридаги традицион достонлар улар ижросида сайқалланиб, ижодий ўзгаришларга учраган бўлишларига қарамай, халқ эпосига хос қадимий ва мустаҳкам коллектив ижод анъаналари сақланиб қолингани билан характерлидир. Бу ҳол айниқса достон қаҳрамонларининг эпик образи яратилган поэтик воситалар, ботир сафари ва жанг лавҳалари, безак эпитетлари, эпик от ва унинг анжомлари тасвири каби анъанавий зачин ва таърифларда, асар тўқимасининг традицион қолипларида кўринади. Ўзбек традицион достонлари халқнинг асрий идеали рамзи бўлган афсонавий либосда жилоланган бадиий тўқима, фош қилувчи ҳажв, ҳайратомуз дидактик лавҳаларга жуда бойлиги билан характерланади. Шу билан бирга, бу достонларнинг поэтик баркамоллиги уларнинг композицион қурилиши, вазн ранго-ранглиги, қофияли наср (саж)лари, аллитерацияли қофиялари каби зоҳирий воситалар ва тасвирий-эмоционал образли ибораларнинг қўлланишида ҳам кўринади. Халқ бадииятининг азалий эҳромларидай пойдор бу нусхалар давримизнинг улуғ шоирлари — Фозил Йўлдош, Пўлкан ва Ислом шоирларнинг етук таланти ва юксак бадиий дидининг қуйма ҳайкалидек жаҳон эпопеясининг «Одиссея» ва «Илиада», «Рамояна» ва «Махапхарата», «Коллевала» ва «Манас» каби буюк обидалари қаторида турадн. Фозил ва Пўлкан шоирларнинг меҳнаткаш халққа бўлган чуқур ҳурмати ва фавқулодда ақл-идроки ўтмишда халқ тортган алам-уқубати оғирлигини ўз елкаларида синаб кўрганлари (Пўлкан 1914—1917 йиллар мобайнида мардикорликда бўлган эди) революцияга қадар ҳам уларда инқилобий ҳаракатларга жонли қизиқиш уйғотди. Бу даврларда Пўлканнинг «Мардикор», Фозил шоирнинг «Жиззах қўзғолони» ва «Маматкарим полвон» достонлари яратилди. Кейин у импровизатор шоирларнинг революцион темаларга бағишланган бир қатор эпик асарлари — Фозил шоирнинг босмачилар ҳаракати ва уларнинг ички ва ташқи ҳомийларини фош этган «Очилдов», Пўлканнинг қишлоқдаги социал ўзгаришлар, ер ислоҳати, хотин-қизлар озодлигига бағишланган «Ҳасан батрак», «Комсомолка Ойтўти», ҳарбий-ватанпарварлик темасига бағишланган «Ҳасан кўли» каби достонлари бирин-кетин яратилди. Халқ шоирларининг замонавий достонлари тарихий шахслар ва ҳаётий фактларнинг бадиий тасвири традицион усул ва янги ижод процесси билан омухталашиб, халқ эпосининг замонавий турини яратди.

Социалистик қурилиш халқ шоирларининг, айниқса, Фозил Йўлдош ўғлининг «Сельмаш», «Текстилькомбинат», «Октябрни қутлайман», «Канал», «Нишондор Жамбулга», «Ленин» каби кўплаб терма-қўшиқларида ўз ифодасини топди. «Кунларим» автобиографик асари Фозил шоир ҳаёти ва ижодининг яхлит синтези бўлди.

Ислом шоир ижодининг янги қирралари совет даврида намоён бўлди. Улуғ Ватан уруши йилларида унинг ижоди, айниқса, ўзининг чўққисига кўтарилди. Ислом шоир «Жангнома», «Қаҳрамоннома» номи билан нашр этган шеърий асарлари, Фозил шоир яратган «Армиям», «Мард йигитлар, майдонга» каби қўшиқларида ҳарбий-ватанпарварлик зўр пафос билан куйланади. Кекса халқ шоирлари бу даврда ўз ижодлари билан совет халқларининг фашизм устидан қозонган буюк ғалабасига муносиб ҳисса қўшдилар.

Фозил, Пўлкан ва Ислом шоирларнинг энг яхши асарлари рус тилига таржима қилинди ва у орқали кўп миллатли иттифоқимиз халқларига ҳам етиб борди. Айримлари эса хорижий тилларга таржима қилиниб, ватанимиздан ташқарида ҳам маълум ва машҳур бўлди.

Традицион достонлар ва совет воқелигининг афзалликларини поэзияда тинмай куйлаган бу шоирлар адабиёт ва санъат декадалари ва турли фольклор кўрикларида ўзбек шеъриятини шарафладилар. Ўзбек адабиётини тарғиб қилиш ва ривожлантиришдаги ғоят улкан хизматлари партия ва ҳукуматимиз томонидан юқори баҳоланиб, халқ шоирларидан коммунист Фозил Йўлдош ўғли ва Ислом шоир Ленин ордени ва медаллар билан тақдирланди. Колхоз-совхоз, мактаб ва кўчалар улар номи билан аталадиган бўлди, қутлуғ номлари абадийлаштирилди. Қўшиқ-достон айтиб муродга етдилар улар!

Жўшқин шоирлардан катта адабий мерос қолди. Булар китоб ҳолида янги авлодларга етиб боради ва уларнинг муборак номларини ҳамишаликка улуғлайди.

Ш. ШОАБДУРАҲМОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиги.

Фозил ЙЎЛДОШ ўғли.

ПЎЛКАН шоир.

ИСЛОМ шоир НАЗАР ўғли.

УНУТИЛМАС МИСРАЛАР

Фозил ЙЎЛДОШ ўғли.

ЛЕНИН

Ёдимда ҳамиша Сен, падар Ленин,
Кўнглимда сўзларинг жон қадар Ленин.
Денгиздай тўлғаниб, балқийди фикринг,
Эзилган элимга озодлик бердинг.
Ишчи ҳам деҳқоннинг доҳийси ўзинг,
Бир умр сақланар ёдимда сўзинг.
Золимлар қўлидан бизни қутқаздинг,
Дунёда адолат ҳукмин ўтқаздинг.
Сен элга ажойиб меҳрибон бўлдинг,
Етимлар манглайин силади қўлинг.
Сен айладинг бутун элга хизматни,
Сен туфайли топди элим ҳурматни.
Қутқардинг элимни зулму кулфатдан,
Хорликдан, зорликдан ҳам уқубатдан.
Шунинг учун ёдимда Сен, падар Ленин,
Кўнглимда ўзингсан жон қадар, Ленин.
Барчамиз севгани Сен, падар Ленин,
Халойиқ кўнглида жон қадар Ленин.

1943 йил.

ИСЛОМ шоир.

КОЛХОЗ ЧЎПОНИ

Қир-адрда ўтлар менинг қўю қўзим,
Яшил яйлов, чашма булоқ юрган изим,
Қашқирларни йўлатмайди олғир тозим,
Мен бахтиёр совет элин чўпониман.

Улфатимдир кеча-кундуз қўлда созим,
Ҳайқирганда тоғдан ошар зўр овозим,
Сурув билан ўтар менинг қишин-ёзим,
Мен бахтиёр совет элин чўпониман.

Бу ҳайдаган сурувларим — эл давлати,
Юлдуз каби кўринади қўй савлати,
Кўпи эгиз бўлса — чўпоннинг ғайрати,
Мен бахтиёр совет элин чўпониман.

Олтиндан ҳам баланд турар қоракўлим,
Баракага тўлиб юрар соғу сўлим,
Меҳнат билан жуда порлоқ колхоз
йўлим,
Мен бахтиёр совет элин чўпониман.
Мен биламан — қасдимдадир оч
бўрилар,

Қулай топса чанг солади ул ўғрилар,
Ҳушёр чўпон ўғриларни хўп тўғрилар,
Мен бахтиёр совет элин чўпониман.

Тоғ-адирлар, кенг ўбалар менинг уйим,
Ҳалолликдан мингдан ортди тўққиз
қўйим,
Тортганимда ўн тош кетар қўлда найим,
Мен бахтиёр совет элин чўпониман.
Ислом шоир бобонгиз ҳам бўлган
чўпон,

Қўй ортида юриб сидқи куйин топган,
Шунинг учун ҳар бир сўзи элга ёққан,
Мен бахтиёр совет элин чўпониман.

ПЎЛКАН ҲАЁТИДАН ҚАТРАЛАР

Шоирнинг асли исми-шарифи Муҳаммадқул Жомрот ўғли. Пўлкан — унинг тахаллуси. Нега шоир ўзига бундай тахаллус олганлигини биласизми?

1914 йилда шоир мардикорликка олинган ва Октябрь инқилобига қадар у Пенза, Харьков шаҳарларида мардикорлар полкида хизмат қилган. Баъзи фольклоршунос олимларнинг айтишича, Пўлкан «полк» сўзидан олинган. Тахаллус шоирга заҳматли мардикорлик йилларидан бир хотира бўлса, ажаб эмас. Улкан оқиннинг «Мардикор» достони ҳам ўша кунлар ҳикоясидир.

* * *

1922 йил. Қишлоқларда синфий кураш авжида. Эски, чиркин турмуш ҳар соҳада янги, социалистик воқеликка чираниб, ҳолсизланиб ўрин бўшатиб бераётган пайтлар. Лекин бойлар ҳамон амир пулини тан олади. Камбағал-батраклар эса бу пул бугун бўлмаса — эртага, шак-шубҳасиз, амирнинг ўзи каби барҳам топишини билади.

Пўлкан мавруди келганидан фойдаланиб, ўзи ва ҳамқишлоқлари бисотидаги амир пулини йиғиштириб, Умрзоқ бойдан 100 та қўй сотиб олади. «Янги ҳукумат барибир бор-будимни тортиб олади, ундан кўра сотиб қўяқолай» деб, бой Пўлканнинг таклифига рози бўлади. Бироқ қўйларни сотиб, бундай уринтириб кўрса, амир пули сариқ чақага ҳам ўтмайдиган. Бой «шўр» пешонасига шаппа уриб, қариндош-уруғлари ва гумашталарини йиғиб, «туллак» шоирникига келади. Қўйни талаб қилади.

— Эр кишининг сўзи битта бўлади, бойбува. Савдо бузилмайди. Агар амир пули сизга ёқмай қолган бўлса, арзингизни тоғ ошиб, дарё ошиб қочган амирнинг ўзига бориб айтинг. Биз бу можарони ҳал қилолмаймиз, — дейди шоир.

* * *

1924 йилда экинларни чигиртга босиб, қаҳатчилик авж олади. Пўлкан бошлиқ қишлоқ активлари Абдукаримбой ва Бўрибойларнинг 70 ботмон буғдойини яширин ўрадан кавлаб олиб, батракларга улашадилар. Шоир ўша йили ер ислоҳоти ўтказишда ҳам фаол қатнашади. Маҳаллий бойлар шоирга қарши зимдан тиш қайрай бошлайди. 1926 йили қулоқлар ва босмачилар тил бириктириб уни қўлга туширадилар. Бироқ қишлоқ активлари батракларни дарҳол оёққа турғизиб, шоирни қутқариб қолади. Пўлкан ана шу воқеаларга бағишлаб мана бу термани яратади:

Ҳеч бировга айтолмайди сирини,
Тоққа чиққан кўрар қирнинг ўрнини,
Ислоҳат қип олдик бойнинг ерини,
Бой бобони вой-войлатган активлар.

Ҳеч бировга сўйлатолмай тилини,
Кундан-кунга баттар қилдик ҳолини,
Мусодара қилиб судлар молини,
Бой бобони «уҳ» дедирган активлар.

Ҳамсояси олиб кетди сурпасин,
Ёрдамқули берди отга арпасин,
Суд ижрочи хатлаб олди кўрпасин,
Бой бобонинг сирин очган активлар.

Отни чопиб, кўрдик сойнинг ўрасин,
Камбағаллар кавлаб кўрди тўласин,
Кавлаб топди муттаҳамнинг ғалласин,
Бой бобони зор қақшатган активлар.

Бой бобонинг хўп сўлдирди гулини,
Висилка қип кўрсатмади элини,
Топиб олди гилам, адрас, молини,
Бой бобони дингиллатган активлар.

* * *

1930 йил. Пўлкан бахши қишлоғида ҳам илк артель тузилди. Артель «Шоир» деб аталади. Ҳамқишлоқлари ўзларининг фахри, ғурури, севикли куйчиси, янги ҳаётнинг оташин жонкуяри, фаол инсон Пўлканга ҳурматларини ана шундай изҳор этдилар. Шоирнинг ўзи ҳам артелга қабул қилинади. Ўша йили Абдивой исмли бой қулоқ қилиниб, 50 бош қўйи артель ихтиёрига ўтказилиб, ферма тузилди. Ферма мудири шоир Пўлкан эди. 1940 йилда шоир фермасининг қўйлари 5 мингтага етган эди.

М. САФАРОВ.

Сиз кўриб турган сурат матбуотда илк марта босиляпти. У 1951 йилда, Ватанимиз пойтахти — Москвада ўтган ўзбек адабиёти ва санъати декадаси кунларида олинган. Декадада атоқли халқ шоири Фозил Йўлдош ўғли ҳам қатнашган ва юксак мукофот — Ленин ордени билан тақдирланган эди. Суратда: Фозил шоир бир гуруҳ адиблар орасида. Биринчи қаторда (чапдан) М. Бобоев, Фозил шоир, Н. Ҳикмат. Иккинчи қаторда (чапдан) Н. Тихонов, К. Симонов, Т. Фаттоҳ, Уйғун, К. Яшин, А. Мухтор.

УЛАР ШУНДАЙ ОҚИНЛАР ЭДИ...

XX аср бошида ўзининг оқинлари билан шуҳрат қозонган Ўзбекистон ССРнинг Самарқанд областида эпик санъатнинг муҳим чашмалари бўлган икки бахшичилик мактаби — Булунғур ва Нурота мактаблари мавжуд эди. Бу мактаблардан давримизнинг икки улуғ оқини — Фозил Йўлдош ўғли ва Эргаш Жуманбулбул ўғли етишиб чиқди. Булунғур мактаби асосан қаҳрамонлик эпосини («Алпомиш»), Нурота мактаби эса халқ романларини моҳирона ижро этиши билан алоҳида ажралиб турар эди. Шунга мувофиқ ҳолда, уларнинг ижро услуби ҳам ранг-баранг эди: биринчи мактаб бахшилари ижросига жиддийлик ва анъанавийлик хос, иккинчи мактаб бахшилари ижросида эса сюжетларнинг романтик табиатига монанд равишда лиризм ва бўёқдорлик кучи эди.

Академик В. М. ЖИРМУНСКИЙ.

* * *

Фозил шоир Йўлдош ўғли «Алпомиш»ни умр бўйи айтиб келган. «Алпомиш» унинг энг яхши кўрган достони саналади. «Алпомиш» унинг шоирлик бешиги бўлган. У бу достонда ўзида бўлган бутун талантни жуда эркинлик билан ишга сола олган.

Ҳамид ОЛИМЖОН.

* * *

Фозил Йўлдош ўғли ўзбек совет фольклорининг оқсоқолидир. Эпик ботирларнинг ажойиб образларини умр бўйи куйлаб келган Фозил шоир ўзбек халқ достончилигининг кўп асрлик услубидан, приёмларидан фойдаланиб, революцион даврнинг революцион ўзбек халқ достонларига асос солди. Бу ҳаракатида шоир янги шакллар ҳам излашга, миллий шаклларга социалистик мазмун қўйишга тиришди. Фозилнинг ўз тенгқурларига таъсири ҳам катта бўлди. У 1929 йиллардаёқ Эргаш ва Пўлкан шоирларни достончиликда маълум даражада олға етаклади.

Ҳоди ЗАРИФ.

* * *

Пўлкан шоир фольклор доирасидан чиқиб, индивидуал ижодга, ёзув ижодига ўтди ва «Мардикор», «Ҳасан батрак», «Ҳасан кўли», «Комсомолка Ойтўти» каби янги давр воқеа-ҳодисаларини тасвирловчи сермазмун достонлар яратди.

Мақсуд ШАЙХЗОДА.

* * *

«Ислом ота! Сизнинг жанговар қўшиқларингиз фронтда бизнинг ғайратимизга ғайрат қўшди. Душман устидан эришаётган ғалабамизни тезлаштиришга ёрдам қилди».

Жангчилар мактубидан.

ОТА, ҚУТЛУҒ БЎЛСИН МУБОРАК ЁШИНГ

Халқ бахшилари туғилган ва ижод этган Самарқанд область районларида уларнинг ўнлаб издошлари, шогирдлари ижодий йўлларини давом эттирмоқда. Анъанавий достонлар ва термаларни куйлаш билан бирга ўзлари ҳам янги-янги асарлар яратмоқдалар. Ана шулардан бири — Умарқул Пўлкан ўғли.

Отим Умарқулдир, Пўлканнинг ўғли,
Шоирлар ичида улканнинг ўғли, —

каби ифтихор тўла мисраларни яратган Умарқул ака бугун ўз отаси, атоқли халқ шоири Пўлкан туғилган куннинг 100 йиллигига шеър битиб, «Совет Ўзбекистони» газетхонларига тақдим этишни ният қилибди. Қуйида шу шеърни ўқийсиз.

Оқшомлар тўшалиб, тонглар отибди,
Кўз очиб юмгунча юз йил ўтибди.
Бугун йўқ орада юзга кирганлар,
Қиёмат даврини кўз-ла кўрганлар,
Отажон, сенинг ҳам ёшинг юздадир
Нур томган нигоҳинг доим кўздадир.
Гарчи сен билмасдинг бахт не ўшанда,
Мазлумнинг қўллари эди кишанда.
Шўрликлар созингни тингларди жондай,
Қуёш ҳам уфқни бўярди қондай.
Зотан, бахт йўқ эди ўша замонда,
Қонхўр бойлар тиш қайраб ҳар томонда,
Қашшоқнинг бошига ғамни соларди,
Ҳақ деганлар қаро кунга қоларди.
Сен туғилиб шунда ота-онадан,
Бино бўлдинг икки гавҳар донадан,
Тўққиз ёшда етим қолиб ишладинг,
Бир соз топиб, чертиб кўнглинг
хушладинг.

Сўнгра Жассоқ бахши олди бағрига,
Шўнғиб кетдинг улкан қўшиқ наҳрига.
Куй ўрганиб, устозингдан шод бўлдинг,
Етмиш достон, қанча терма ёд билдинг.
Ҳажв қилдинг муфти ҳамда қозини,
Шеърга солдинг париларнинг нозини.
Мардикор, деб жар солганда оқ подшо,
Юртда бўлди қиёмат бир томошо.
Кўзинг ёшлаб мардикорга жўнатди,
Питербург, Харьковда бағринг қонатди.
Кўп ўтмай чақнади толе қуёши,
Эзилган мазлумга Ленин йўлбошчи —
Бўлди-ю барчанинг бошин силади,
Сенингдек мазлумга оқ йўл тилади.
Озодлиқ йўлига тушдинг ўшанда,
Етиб келдинг жонга туташ гўшангга,
Созинг чертиб, камбағалга бош бўлдинг,
Душманларга доим бағри тош бўлдинг,
Достонингда Ҳасан миниб отини,
Мамарайим берди бойлар додини,
Япон таслим бўлди Ҳасан кўлида,
Тинчлик қарор топди Совет элида.
Паранжи, чачвонни ёқди Ойтўти,
Машъалдек порлади унинг қалб ўти.
Сўнг қўлга туширдинг жолдор бўрини,
Халқингга бахш этдинг қалбинг қўрини.
Қорақул босмачи қувиб ушланди,
Файзулладан халқнинг дили хушланди.
Отажон, қалбларда доим тириксан,
Бахтли замонада куйлаб юрибсан.
Достонинг, қўшиғинг янграр элимда,
Сен мерос қолдирган созим қўлимда,
Гарчи у ўзгача жаранглар бугун,
Куй тўқир истиқбол — коммуна учун.
Овозинг давоми эрур овозим,
Созингдан сайқалин топгандир созим.
Шу боис, минг йиллар яшайсан ҳали,
Эзгулик ҳиссангни қўшгайсан ҳали.
Хаёлинг денгиздир, ўзинг бир қоя,
Куйинг ҳам, сўзинг ҳам билмас ниҳоя.
Отажон, муборак, асрлик ёшинг,
Ҳеч қачон сўнмасин толе қуёшинг!

Умарқул ПЎЛКАН ўғли.

ГАЗЕТХОНЛАР ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

БАХШИЛАРНИНГ СЕВИКЛИ СОЗИ

Барҳаёт оқинларимиз — Фозил шоир, Пўлкан шоир ва Ислом шоирлар таваллудининг 100 йиллиги айёмида редакциямиз газетхонлардан кўплаб хатлар олди. Мактублар республикамизнинг турли бурчакларидан, турли касб эгаларидан, турли ёшдаги кишилардан келган. Лекин, уларнинг мазмунида ички бир ҳамоҳанглик, ҳамнафаслик бор. Барча хатлар асрий идеал ва орзуларни тараннум этган, халқ донишмандлигини ўзида тўла мужассамлаштирган улуғ қомус—фольклорга, фольклор ижодкорларига, жумладан, бугун юбилейлари нишонланаётган халқ шоирлари ижодига чуқур муҳаббат ва эҳтиром ҳис-туйғуларига тўла.

Шу билан биргаликда газетхонлар фольклоримизнинг катта тўйи муносабати билан халқ оғзаки ижоди бойликларини пропаганда қилиш, оммалаштириш масаласига доир ўзларининг қалб истаклари ва таклифларини ҳам ёзиб юбормоқдалар. Мана, улардан баъзилари:

«Ҳурматли редакция! — деб ёзади Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти ўқитувчиси Хурсаной Жумаева. — Халқимизнинг уч ўлмас булбули — Фозил, Пўлкан ва Ислом шоирларнинг ижоди маънавий ҳаётимизнинг ноёб бойлиги, маданиятимизнинг ўчмас саҳифаларидир. Маълумки, бу шоирлар ижодини ажойиб халқ чолғу асбоби—дўмбира жўрлигисиз тасаввур этиб бўлмайди. Дўмбира уларнинг фикрига қанот, илҳомига илҳом қўшган. Бежизга улар дўмбира шаънига жўшқин ўланлар, термалар бағишламаган. Бежизга халқ қўшиғида «Дўмбирамнинг торлари қўш булбулдай сайрайди» деб куйланмаган.

Лекин, бизнингча, қирқ мақомда йўрғалаган, дилимизнинг ранго-ранг тўлқинларини ўз торларида ёрқин ифодалаган дўмбиранинг сирли, хаёлчан, ҳамиша қалбларни орзиқтириб юборадиган ширин овози ҳозир бироз пасайиб қоляпти. Биз театр саҳначаларида, концерт программаларида, эфирда, телеэкранда дўмбиранинг садосини тинглагимиз, уни севикли чолғу асбоблари — дутор, танбур, рубоблар қаторида кўргимиз келади».

Ҳа, газетхончинг мулоҳазаларида жон бор. Дўмбира — Ўрта Осиё халқларининг, жумладан ,ўзбек халқининг азалий музика асбобларидан бири.

Буни устоз Ойбекнинг қуйидаги сўзлари ҳам тасдиқлайди: «Тўй-ҳашамларда, халқ йиғинларида, байрамларда, сафарларда халқ шоирлари, бахшиларнинг овози янграб, қўбуз, дўмбира жаранглар эди. Бахшилар ўзларининг содда ва самимий куйларида меҳнаткаш халқнинг оғир ва аламли ҳаётини тараннум қилардилар, қабилаларнинг бошидан ўтган воқеалар, ботирлар, қаҳрамонлар тўғрисида куйлар эдилар. Бахшилар дўмбирани сайратиб, овозларини баралла қўйиб, тўй ва байрамларга шодлик, қувонч киритар, халқ йиғинларини тантанали қилар, сафарларда қаҳрамонликка даъват этар эдилар».

Халқимизнинг олис тақдир йўлида садоқатли ҳамроҳ, руҳий оламига эзгу дўст, пайти келганда, унга кураш қуроли — қаҳрамонликка чорловчи соз бўлган дўмбира овозининг баралла жаранглаши учун зарур тадбир ва чораларни кўриш керак.

Мана, яна бир мактуб. Ўзбек Совет Энциклопедияси ходимлари Э. Неъматов ва Ш. Сиддиқов ёзибди:

«Халқ истеъдодларининг намоён бўлиши йўлида партия ва ҳукуматимиз ҳамиша ғамхўрлик намуналарини кўрсатиб келяпти. Бизнинг давримизда халқ орасида асрлардан бери яшаб келаётган юзлаб достонлар, термалар, қўшиқлар, эртаклар, мақоллар ва масаллар ёзиб олиниб, оммалаштирилмоқда ва илмий ўрганилмоқда.

Халқ — талантларга бой. Бугун биз таваллудининг юз йиллигини нишонлаётган халқ шоирларининг изидан ўнлаб шогирдлари майдонга чиқиб, уларнинг ижодий йўлини давом эттирмоқдалар. Бахтиёр ва фаровон ҳаётимизни куйловчи асарлар яратмоқдалар. Матбуот саҳифаларида аҳён-аҳёнда Бўка районида яшаётган ажойиб бахши, илғор пахтачилик бригадасининг бошлиғи Чори шоир, самарқандлик Умарқул Пўлкан ўғли, Ёдгор бахши, Раҳматулла бахшиларнинг термаларини ўқиб турамиз. Лекин, биз билан ҳамнафас яшаб ижод этаётган халқ шоирлари сон-саноқсиз. Уларнинг ижоди пропагандасига эътибор кучайтирилса, термалари радио ва телевидение орқали эшиттирилиб турилса, махсус грампластинкаларга бахшиларнинг репертуаридаги энг яхши асарлар ёзиб олинса хайрли иш қилинган бўлур эди».

Тегишли маданият ва санъат муассасалари, ташкилотлар ҳурматли газетхонларнинг мулоҳазаларини, жамоатчилик фикрини астойдил ҳисобга олишлари, маданий ва маънавий ҳаётимизнинг таркибий соҳаларидан бири — фольклор асарлари пропагандаси йўлида етарли жонкуярлик кўрсатишлари керак.

МАРДЛИК — МАНГУЛИК

ОНА-ЮРТ ЎҒЛОНЛАРИ

Юқоридаги сурат Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Буюк Ғалабанинг 30 йиллик юбилейи арафасида олинган. Ғузорлик Амир Холтўраев ва Маҳмуд Ҳасанов фашист босқинчиларига қарши жанг қилганлар. Уларнинг кўксидаги жанговар орден ва медаллар ана шу жангларда кўрсатган мардлик ва матонатларнинг рамзи сифатида порлаб турибди.

Ёш авлод оталарнинг жанговар традицияларини давом эттирмоқдалар, ҳарбий ва сиёсий тайёргарликни мунтазам равишда ошириб, Совет Армиясининг жанговар қудратини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Пастдаги сурат Ўрта Осиё чегара округининг заставаларидан бирида олинган. Катта инструктор А. Куземa ва наряд бошлиғи ефрейтор В. Подосичук ўз хизмат бурчларини адо этаётган пайт тасвирланган. Улар Ватанимизнинг жанубий чегараларини ҳушёрлик билан қўриқлашда чегарачиларга намуна кўрсатиб хизмат қилмоқдалар.

Б. Аллаёров ва Ю. Шалаев фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН УЛУҒ ВАТАН УРУШИ ЙИЛЛАРИДА

Буюк тарихий воқеа—фашистлар Германияси тор-мор этилгандан сўнг 30 йил ўтгач, ўша даврга фикран назар ташласак, инсоният тарихидаги энг катта урушда Совет Иттифоқи халқлари ва шавкатли Қуролли Кучларимиз баҳодирларча қаҳрамонлигининг улуғворлигини янада тўлароқ ҳис қиламиз.

Коммунистик партия душман устидан ғалабани таъминлаш учун мамлакатимизни ягона жанговар лагерга айлантирди. «Ҳамма нарса фронт учун, ҳамма нарса ғалаба учун!» — партиямизнинг бу шиори кўп миллионли совет халқининг ҳаёт қонунига айланди.

Урушнинг даҳшатли йилларида Совет Иттифоқи халқларининг дўстлиги ва бирлиги зўр куч билан намоён бўлди. Немис-фашист босқинчиларини тор-мор келтиришда Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари ҳам салмоқли ҳисса қўшдилар.

Ўзбек халқининг Ватанга муҳаббати, душманни тор-мор этиш учун мумкин қадар кўпроқ иш қилиш истаги ўзбек халқининг содиқ фарзанди Қаюм Раҳмоновнинг хатида ўз ифодасини топганди: «...ҳаёт — бу Ватан демакдир. Ватан эса — менинг оилам, менинг қишлоғим, бутун совет мамлакатимиздир. Душман жонажон еримизнинг бир қаричини эгаллаб олган экан, бу — танамнинг бир парчасини кесиб олганидир... Фашистлар Советлар мамлакатига бостириб кирганда Фарғона водийси ларзага келганлигини сездим. Ҳар бир соф виждонли ўзбек ўзига «Олға бор, душманни тўхтат, ўз уйингни, ўз оилангни ҳимоя қил» деб буюрди. Шунинг учун мен Ленинградга келдим; Москва, Ленинград бўлмаса, Совет Россияси бўлмаса, озод Ўзбекистон ҳам бўлмайди».

Улуғ Ватанимиз устида даҳшатли хавф пайдо бўлганда партия даъватига жавобан, қалб амри билан Совет Ўзбекистони қисқа вақт ичида мамлакатимизнинг қудратли аслаҳахонасига айланди. 1 миллион 3996 ўзбекистонлик, шу жумладан 6 мингга яқин хотин-қизлар қўлга қурол олдилар ва Ватан ҳимояси учун мардонавор жанг қилдилар.

Уруш йилларида Ўзбекистон территориясида 316, 258, 69, 128-ўқчи дивизиялар, 14-отлиқ дивизия, 90 ва 94- алоҳида ўзбек ўқчи бригадалари тузилди. Ана шу қисмларнинг жангчилари мардлик ва жасорат, қаҳрамонлик намуналарини кўрсатдилар.

Совет Ўзбекистони 316-Панфилов дивизиясининг жасорати билан ҳақли равишда фахрланади. Бу дивизия жангчилари Ватанимиз пойтахтини душмандан ҳимоя қилдилар. Москва остоналаридаги жангларда фашистлар армиясининг енгилмаслиги ҳақидаги афсона чиппакка чиқди. Ана шу жангларда мислсиз матонат кўрсатган Ўзбекистон вакилларидан 1758 киши орден ва медаллар билан мукофотланди.

Сталинград жанги уруш тарихидаги чинакам қаҳрамонлик эпопеясидир. Сталинград остоналаридаги қаттиқ жанг кунларида ўзбек халқи унинг шонли ҳимоячиларига бундай деб ёзган эди: «Ўғилларимиз, эрларимиз, ака-укаларимиз! Душманга қақшатқич зарба беринг, фашистларни Сталинград остоналарида тўхтатинг, улар қаерда олға ёриб ўтишга уринаётган бўлса, бир қадам ҳам юришига йўл қўйманг, конхўр жаллодларни улоқтириб ташланг ва яксон қилинг. Шуни эсда тутингки, ҳозир сиз бир қадамгина чекинадиган бўлсангиз, бу Иттифоқимиз учун, Ўзбекистонимиз учун, оғир фалокатлар келтириши мумкин».

Ўзбекистонда тузилган қисмлар жангчилари бу наказни шараф билан бажардилар.

Туркистонлик ўн бир жангчи номи Улуғ Ватан уруши тарихига олтин ҳарфлар билан ёзилган. Улардан тўққиз киши ўзбеклар эди. Фашист босқинчиларининг кетма-кет ҳужумлари, ёмғирдек ёғдирган ўқи туркистонлик қаҳрамонларни чекинишга мажбур қила олмади. Улар душман йўлига ғов бўлиб, мардларча ҳалок бўлдилар. «Шарқлик ўн бир қаҳрамон тепалиги» деб аталган тепалик халқимизнинг фахри, Совет Ўзбекистони вакиллари мардлиги ва жасоратининг рамзи бўлиб қолди.

Совет Ўзбекистони вакиллари Курск ёйидаги улкан жангларда 5, 162, 69-дивизиялар составида баҳодирларча жанг қилдилар. Худди шу ерда «Ўзбекистон» бронепоезди фашистларга қирғин келтирди. Бронепоезд экипажи составида пулеметчи Борот Тожибоев, ўқчи Абдулла Нарзуллаев мардларча жанг қилдилар.

Совет халқи Ватан урушида 20 миллион ўғил-қизларидан жудо бўлди. Совет Ўзбекистонининг 350 мингдан ортиқ йигит ва қизлари ҳам Ватан ҳимояси учун жонларини қурбон қилдилар.

Республика вакилларидан 280 киши Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди. Шулардан 69 киши ўзбеклардир. 32 киши Шуҳрат орденларининг тўла кавалери бўлди. 177 мингдан ортиқ жангчи ва офицерларимиз Совет Иттифоқининг жанговар орден ва медаллари билан мукофотланди.

Булар ўзбекистонлик жангчилар жасоратининг, немис-фашист босқинчилари устидан тарихий ғалабага қўшган ҳиссасининг тўла рўйхати эмас.

Урушнинг дастлабки ойлариданоқ «Ташсельмаш» заводи қурол-аслаҳа ишлаб чиқаришга ўтди. Тошкент паровоз ремонт заводининг беш цехи ва бошқа жуда кўп корхоналар ҳарбий маҳсулот ишлаб чиқара бошлади.

Ўзбекистон меҳнаткашлари қисқа вақт ичида Ватанимизнинг ғарбий районларидан кўчириб келтирилган юзга яқин йирик саноат корхонаси қабул қилиб олиб, монтаж қилдилар ва ишга туширдилар. Бу корхоналар мутахассислар ва ишчи кучи билан таъминланди.

Қардош совет халқларининг ёрдами туфайли уруш йилларида 280 янги саноат корхонаси қурилди ва ишга туширилди. Бу корхоналар уруш эҳтиёжлари учун маҳсулот бера бошлади.

Республика аҳолиси мудофаа фондига 750 миллион сўмдан ортиқ маблағ тўплади. Бу пул ҳисобига «Совет Ўзбекистони», «Ўзбекистон XX йиллиги», «Ўзбекистон колхозчиси», «Ўзбекистон комсомоли» танк колонналари ва авиация эскадрильялари қурилди. Фронт жанг майдонлари озодлигимиз, эркимиз ва бахтимизни ҳимоя қилаётган жангчилар Ўзбекистондан уруш йилларида 1200 вагон совға-салом олдилар.

Ўзбекистон аҳолиси ўша йилларда мамлакатимизнинг ғарбий районларидан кўчирилган 1 миллионга яқин совет гражданларига бошпана бердилар. Уларнинг орасида 200 мингдан ортиқ бола бор эди.

Қаҳрамон совет халқи 30 йилдан буён Ленин партияси раҳбарлигида коммунизм кошонасини қурмоқда. Бу баҳодирона яратувчилик меҳнатининг самаралари ҳар бир хонадонда сезилиб турибди, мамлакатимиз кундан-кунга яшнамоқда ва қудратли бўлиб бормоқда.

С. ЭРГАШЕВ,
Ўзбекистон ССР ҳарбий комиссари, полковник.

ҚЎЛДОШ ВА МАҚСУД ҚАЙДАСИЗ?

Ўрмон ичи тизза бўйи ўт. Алафлар тебраниб, қандайдир шарпа сезилди. Анча наридан, тош йўл томонидан милтиқ овози эшитилди. Баланд қарағай шохида ёлғиз сайраётган булбул жим бўлиб қолди. Осмон ўт тушган похол ғарамидай тутай бошлади. Жонсарак шамол ўрмонни ҳаракатга келтириб, хиёл ўтмай ёмғир шарроси бошланди Тош йўлда яна милтиқ жаранглади.

Икки дўст зийракланиб, олдинга юрдилар. Эртаси куни яна шу жойда Мақсуд билан Қўлдош пайдо бўлди. Ёнида уч-тўртта шериклари ҳам бор эди. Улар ўзларини буталар ичра шарпалардек билинтирмай тез юриб боришарди. Уларни аниқлаш қийин эди. Улар тош йўл ёқалаб ўтган темир йўл пойлоқчиларига ўзларини сездирмай, мўлжалланган жойга тез етиб боришди. Бир соат вақт ўтар-ўтмай, темир йўлда танк ва тўплар ортилган ҳарбий эшелон портлатилди. Мақсуд билан Қўлдош эса ўз шериклари билан югуриб-елиб қадрдон партизанлар даргоҳига яхши кайфият билан қайтдилар ва қилган ишларини командирга сўзлаб беришди.

Ёз ўтиб, куз ойлари келди. Ўрмон ичи хазонга тўлган. Ўқ, снарядлар учириб тушираётган дарахт шохлари оёқ остида қарсиллаб синади, ўрмонларда эса ҳаёт тинмайди — партизанлар қароргоҳига айланган. Немис-фашист босқинчилари шаҳар-қишлоқларни портлатиб, вайронага айлантираётган эдилар. Ҳамма ерда ёвнинг жазо отрядлари изғиб юрарди.

Партизанлар йўлга чиқадилар. Сўқмоқлардан гулханлар кўтарилади. Душман эшелонлари бирин-кетин портлатилиб парча-парча бўлиб кетади. Группа отряд ва бригадаларга уюшган турли миллат фарзандлари — совет баҳодирлари жуда оғир шароитларда фашист босқинчиларига қарши жангларга кўтарилиб, уларга даҳшат соладилар, йўлларни бузиб ўзларини яксон этадилар.

Оловли сўқмоқлар..., Ўша йилларни ва ёзиб қолинган ҳужжатларни хотирага келтирайлик: 1942 йил, 13 ноябрда Брест-Барановичи темир йўлида душманнинг ҳарбий анжом-аслаҳалар ортилган эшелони жарга қулатилади. Натижада паровоз ва етти вагон мажақланди. Операцияга Александр Ковалев, Масальский ва Лукашик (54- группа) қатнашган. Лукашик — бу иштихонлик ўзбек йигити Луқмон Ўроқовнинг партизанлик номи.

1942 йил 26 сентябрь. Битень-Лесная темир йўл участкасида Шарққа кўмир олиб бораётган ҳарбий эшелон портлатиб юборилган. Паровоз ва 14 вагон мажақланган, тўрт вагон шикастланган. Уч ҳайдовчи ўлдирилган. Қатнашган 14 партизан ичида Мақсуд Холов билан Қўлдош Тулебоев номи ҳам тилга олинади. Булар 52-группадан эдилар.

1942 йил 29 сентябрь. Слоним-Лесная темир йўл участкасида душманнинг фронтга томон катта кучлар олиб бораётган ҳарбий эшелони портлатилади. Паровоз ва 11 вагон мажақланган, олти вагон шикастланган. 300 гитлерчи ўлдирилган ва ярадор қилинган. Бу ишда қатнашганлар: Н. П. Белих, В. А. Белоусов, Мақсуд Холов, А. Н. Никитюк, А. Н. Якунин, В. П. Казак, И. Г. Пенягин, М. Тихон, И. Жаровцев, Қўлдош Тўлебоев, В. Гаранин, М. Трухин (52-группа).

1942 йил 31 сентябрь. Битень-Лесная темир йўл участкасида душманнинг фронтга ҳарбий-техника (танк ва артиллерия) олиб бораётган ҳарбий эшелони портлатилган. Паровоз ва 12 вагон яксон этилган. Олти вагон шикастлантирилган. Бу жанговар топшириқни бажаришга 52-группадан 12 партизан борган эди. Улар сафида Мақсуд Холов билан Қўлдош Тўлебоев ҳам бўлган эди.

Лукаш — Луқмон Ўроқов 54 группадан, Мақсуд билан Қўлдош эса 52 группадан бўлганлар. Қаранг, у группаларнинг номларини. Биргина Брест областида қанча партизан группалари бўлган. Бошқа группаларда ҳам Лукаш—Луқмонга, Мақсуд ва Қўлдошга ўхшаган юртдош йигитларимиз бўлган. Лекин ҳамма ерда ҳам ҳамма вақт рўйхат олинавермаган. Кўп ажойиб паҳлавонларимизнинг мислсиз жасоратлари ва номлари маълум бўлмай қолиб кетаверган. Уларнинг жасоратлари ғолиб байроқларимизнинг алвон рангида абадий жилоланиб туради.

Лукаш — Луқмон Ўроқов, 1926 йилда Самарқанд область, собиқ Метан районининг Чақар қишлоғида камбағал деҳқон оиласида туғилган. 1941 йил апрелида Қизил Армия сафига чақирилган. 1941 йил ёзида Белоруссиянинг Гомель областида гитлерчиларга қарши жангга киради. Қуршовда яраланиб, хушсиз ҳолда ёв қўлига тушиб қолади. Уни ва шерикларини вагонларга ташлаб, Германияга, қора ишларга олиб кетаётганларида вагон поли тахтасини кўчириб, кечаси темир йўл орасига ўзини ташлайди. Шпалларга урилиб, ерда қолиб кетади. Тонг бўзарган вақтда ўзига келиб, ўрмон ичига йўл олади. Кўп оворагарчилик ва қийинчиликлардан сўнг партизанларга қўшилиб, фашист газандаларидан ўч ола бошлайди. Урушни партизанликда тамомлаб уйига қайтади. Колхозда ишлайди. Ҳозир пенсияда, катта оиланинг отахони.

Юқорида номлари тилга олинган икки юртдош — икки партизан — Мақсуд билан Қўлдошнинг тақдирлари эса ҳанузгача бизга номаълум. Улар 1942 йилнинг сентябрь ойида бир ҳафта ичида катта жасорат кўрсатадилар. Жанговар шериклари билан йўлга чиқиб, фронтга қўшин ва қурол-техника олиб бораётган душман эшелонларини портлатиб ташлайдилар. Бу бир ҳафталик жасорат. Белоруссия Коммунистик партияси Марказий Комитети архивларидаги ҳужжатларда сақланиб қолинган. Бу фактлар 1967 йилда Минскда нашр этилган «Улуғ Ватан уруши йилларида Белоруссияда умумхалқ партизанлар ҳаракати» китобининг биринчи жилдида ҳам келтирилади. Шундан кейин Мақсуд билан Қўлдошнинг номлари тилга олинмайди. Балки улар навбатдаги топшириқни бажаришга бораётганларида ҳалок бўлишгандир, балки улар ҳақидаги ҳужжатлар йўқолиб, уларнинг ўзлари Лукашга ўхшаб ҳаётдирлар. Улар тақдири бизларни қизиқтиради.

Лекин Улуғ Ватан уруши майдонларида оловли сўқмоқларда ҳаёт кечирган, тиш-тирноқларигача қуролланган одамхўр гитлерчи-босқинчиларга қарши минг ўлимларни доғда қолдириб шиддатли жанглар олиб борган баҳодирларимизнинг табаррук хотиралари, эзгу номлари элимиз ва дилимиздан ҳеч қачон чиқмайди ва ўчмайди ҳам. Элларимиз қуёшдек ярқираб, нур сочиб турган ўз эрку бахтларини ўйлаганларида, ана шу бахтимиз учун жонини фидо қилганларни ҳурмат билан ёдга оладилар, улар хотирасига тикланган ёдгорликларга гулчамбарлар келтириб қўядилар. Биз белорус партизанлари Мақсуд Холов билан Қўлдош Тулебоев номларини тилга олдик. Улар ҳаётмиканлар. Агар тирик бўлсалар, кошкийди. Қайдасиз, Қўлдош ва Мақсуд, қуролдош дўстларим!

НАЗАРМАТ.

БАРҲАЁТ НОМЛАР

Халқимиз ва она юртимизнинг бахт-саодати йўлида ўт-олов ичида қон кечиб, азиз жонларини фидо қилган кишилар бошқалар учун ҳамиша ёрқин бир нур бўлиб, мардлик-мангулик тимсоли бўлиб яшайдилар. Қуролдош дўстим, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, марҳум Ислом Усмонов ана шундай кишилардан эди.

Ғалаба баҳорини ўз кўзлари билан кўра олмаган, бугунги тинч ҳаётимиз нафасига шерик бўлолмаган Ислом сингари дўстларимнинг руҳи бизни сафарга чорлади. Мана, биз ўша қонли уруш йиллари босиб ўтган жойларни яна кўришга, қуролдошлар билан бирга бўлишга жазм этдик.

Буюк Ғалабанинг 30 йиллиги олдидан Калинин ва Чилонзор район партия комитетларининг топшириғига биноан юртдошимиз — Совет Иттифоқи Қаҳрамони Ислом Усмонов ва бошқа жангчиларнинг жасади қўйилган қадрдон Украинага бордик. Делегация составида Днепр дарёсини кесиб ўтган қуролдошлар вакили сифатида менинг ўзим, Чилонзор район Ленин номли 200-ўрта мактаб ҳарбий таълим ўқитувчиси Турсунбой Халилов, шу райондаги Тинчлик маҳалласи аҳолиси номидан Худойберган Ниёзов, Ислом Усмоновнинг қариндош-уруғлари ва бошқалар бор эди.

Биз Ғалаба байрамини қадрдон Украинада кутиб олдик. Байрам тантаналарида украиналик дўстларнинг қувончу-шодликларига, қардошлик туйғуларига шерик бўлганимиздан бахтиёр эдик. Зопорожье область партия ҳамда совет ташкилотларининг вакиллари, армия ходимлари бизни самимий қарши олишарди.

Тантанали учрашувларда 1943 йил ноябрь ойида Днепр дарёсини бирга кесиб ўтиб, ғалаба марраларини эгаллаган қуролдош биродарларимни кўрардим, улар билан самимий суҳбат қилардик.

Мана, ниҳоят Запорожье шаҳрининг чеккасида жойлашган Каменко қишлоғидаги Капустинян мозорига етиб келдик. Бу қардошлик қабристонига уруш йиллари душманга қарши курашда бу ерда ҳалок бўлган қанча-қанча турли миллат вакиллари ётибди. Қуролдош дўстим Ислом Усмоновнинг қабри ҳам шу ерда. Бу ерга дафн қилинган 478 солдат ва офицерга мемориал ёдгролик ўрнатилган. Қардошлик мозорига ўйчан боқарканмиз, бир нафас сукутга толдик, кейин гулчамбарлар қўйидик. Сир бўйидан олиб келган бир сиқим тупроқни Исломнинг қабрига сочиб юбордик. Шу пайт кўз ўнгимда дўстим Исломнинг ёшлиги, ўша оғир операцияни бажаришда кўрсатган жасоратлари кино лентасидек ўтар эди.

Ислом Усмоновни яхши биламан, 1922 йили Калинин район Қатортол қишлоқ Советидаги Хирмонтепа маҳалласида (ҳозирги «Москва» колхозида) туғилиб ўсди. Ҳозирги Чилонзор районидаги 200-ўрта мактабни тамомлагач, зооветеринария техникумида ўқиди. Уни битиргач, колхозда зоотехник бўлиб ишлади. Улуғ Ватан уруши бошланганда Ислом ўз ихтиёри билан Ватан хизматига отланди. 1942 йили 333-дивизия составида кичик командирлар тайёрлаш бўйича махсус курсни тамомлади. Сталинград жангида актив қатнашди. Дивизия энг хавфли ва оғир операцияларни кесиб ўтарди. Запорожье шаҳрини душмандан озод этишда Ислом Усмонов жуда катта жасорат кўрсатди. У Разумовка қишлоғи орқали Днепр дарёсини кесиб ўтди ва ғалаба чизиғини эгаллашга уринди. Лекин тўрт томондан немис газандалари пулемётлардан ўт-олов ёғдирарди. Ислом ДЗОТни парчалаши ва олға қараб ҳаракат қилиши шарт эди. Унга шундай вазифа топширилганди. У взводни «Ура!» садолари остида олға чорлади. Лекин взвод қирилиб кетди. Бир ўзи қолди. У қандай бўлса ҳам вазифани бажариши шарт! У эмаклаб ДЗОТга яқинлашарди. Ёнидаги гранаталарни ДЗОТга 10-15 метр қолганда бирин-кетин иргита бошлади. Ниҳоят учта граната душман ДЗОТини тинчитди. Шу пайт фашистлар унга қарши атака қилди. Бироқ, Ислом Усмонов бўш келмади. Бир ўзи фашистларнинг беш марта қилган ҳужумини автомат ва граната билан мардонавор қайтаришга муваффақ бўлди. Бироқ ўзи ҳам... ...Ўлимидан кейин 13 январь 1944 йили унга СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди.

У билан бирга бошқа бир қанча қуролдошларимиз ҳам ҳалок бўлганди. Мемориал доскада ўрта осиёлик кўпгина жангчиларнинг номларини ўқидик. Мана улар: М. Азимов, Н. Абдуллаев, У. Абдуллаев, Р. Омонов, Н. Аҳмедов, Ю. Исаев, Н. Исмоилов, М. Маҳмудов, Е. Мирзаев, А. Мирзаев, Т. Жўраев, М. Назиров, В. Нурматов, Р. Ашуров, К. Бобоев ва бошқалар.

Совет Иттифоқи Қаҳрамони Ислом Усмоновнинг номини украиналик биродарлар абадийлаштиришга киришган эканлар. Ўша қишлоқдаги 63-мактабга унинг номини беришга қарор қилишибди. Мактабда «Ислом Усмонов бурчаги»ни ташкил қилибди.

Қаҳрамонлар қабрини зиёрат қилиб, яна Тошкентга қайтдик. Ислом Усмоновнинг хокини ўзи туғилиб ўсган қишлоққа олиб келдик. Йўқ, биз қардошлик нафасини, қардошлик юрагини олиб келдик. Улар мангу барҳаёт, улар қардошлар юрагига кўмилганлар...

Болта ХУДОЁРОВ,
гвардия старший лейтенанти, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси.

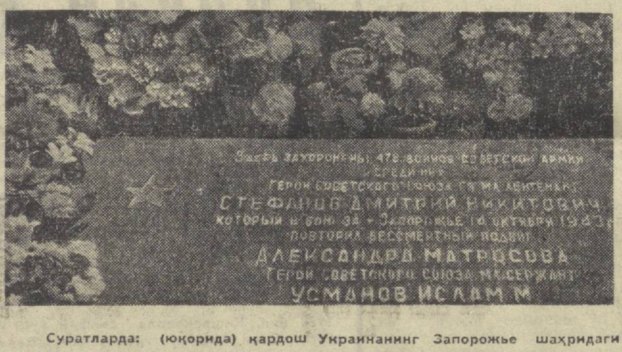

Суратларда: (юқорида) қардош Украинанинг Запорожье шаҳридаги Каменко қишлоғида ҳалок бўлган Совет Иттифоқи Қаҳрамони Ислом Усмонов ва унинг қуролдош сафдошларига ўрнатилган ёдгорлик. Пастда: қаҳрамон қабрини зиёрат қилгани борган ўзбекистонлик юртдошлар Ислом Усмоновга ўрнатилган ҳайкал ёнида.

МУҚАДДАС БУРЧИМИЗ

Она-Ватанимизнинг тинчлиги ва унинг бойликларини кўз қорачиғидек сақлаш ҳамда унинг бахт-саодати йўлида меҳнат қилиш муқаддас бурчимиз. Шу орзу, шу ният билан яшаймиз ва коммунизм қурилишига ўз улушимизни қўшамиз. Қисмимизга уюшган сафдошлар катта ҳарбий тайёргарликдан ва синовлардан ўтишди, ўзларининг ҳарбий билим ва тажрибаларини янада мустаҳкамлашди.

Шу кунларда биз Бутуниттифоқ комсомол зарбдор қурилиши — Кама автомобиль заводи қурилишида актив қатнашяпмиз. Қисмимизга мазкур корхонанинг муҳим объекти — қуюв заводи қурилишини тезлаштириш ва охирига етказиш топширилган. Зарбдор қурилишда юртдошларимиз Рустамбой Қурбонбоев, Жумабой Исмоилов, Менглибой Бекжонов сингарилар айниқса бошқаларга намуна бўлишяпти. Ҳарбий техника ва ҳарбий таълимни пухта ўзлаштирган бундай сафдошларимиз бир неча марта командирнинг раҳматномасини олишга муяссар бўлишди. Биз корхона қурилишини янада тезлаштириб, уни муддатидан илгари ишга туширишга ўз ҳиссамизни қўшамиз ва она-Ватан олдидаги гражданлик бурчимизни шараф билан адо этамиз.

И. САТТОРОВ, Х. ЎРОЗМЕТОВ,
Н-қисм.

ЖАНГЧИЛАР ХОТИРАСИ

Орёл шаҳрида область ўлкашунослик музейининг филиали ташкил этилмоқда. Бу филиал Улуғ Ватан урушига бағишланган бўлиб, унда совет қўшинларининг Орёл плацдармидаги жанговар ҳаракатлари, солдат ва офицерларимизнинг мардлиги ва матонати акс эттирилади.

Музейда узунлиги 28,5 метр ва баландлиги 10 метр катталикдаги «Измайлово» диограммаси катта ўринни эгаллайди. Унда Зуша дарёсида душманнинг мустаҳкам истеҳкомини ёриб ўтиш учун бўлган шиддатли жанглар акс эттирилган. Шунингдек, Орёл плацдармидаги жанговар ҳаракатларни акс эттирувчи макет ҳам қўйилган.

Биз Орёл областида бўлган жангларда иштирок этган солдат ва офицерлардан ўз адресларини маълум қилишларини сўраймиз. Уларнинг хотиралари, уруш давридан сақланиб қолган буюмлар, Орёл областида олинган суратлар, ўша вақтда чиққан ва сақланиб қолган газеталар, варақалар, фронтдан юборилган уч бурчак хатлар, хуллас Улуғ Ватан урушини эслатувчи буюмлар музейимиз учун жуда зарур.

Улуғ Ватан уруши ветеранлари ва уруш ветеранлари советлари бизга ўз полкдошларининг адресларини юборсалар мақсадга мувофиқ бўлур эди. Орёл плацдармидаги жангларда мардлик ва матонат кўрсатган совет жангчилари тўғрисидаги эсдаликларини ёзиб юборишларини ветеранлардан илтимос қиламиз.

Бизнинг адрес: Орёл шаҳар, Московская кўчаси, 1/3 уйга ёзиб юборишларингизни сўраймиз.

В. Я. ИВАНОВ,
Музейнинг Улуғ Ватан уруши тарихи бўлими мудири.

Мураббийлик ҳақида суҳбатлар

•

Ёшлар эстафетани давом эттирмоқда

Санъаткор ва давр

МУРАББИЙНИНГ ШОГИРДИ БЎЛСИН

Яқин-яқинларгача ёш ўзбек кинематографчилари қаторида саналиб келардим. Рецензияларда, турли мақолаларда менинг тўғримда гап кетганида «ёш» деган сўзни қўшиб қўйишарди. Шу боисдан ҳам кўпинча етукроқ санъаткор учун кечириб бўлмайдиган хатоларимни, бўш ишларимни кечириб юборишарди. Санъат даргоҳига кириб келган йигит дастлабки йилларда шу даргоҳда барқарор бўлиб қолиш, ўзига ишониш, ўз йўлини топиб олиш, ўзигагина хос бўлган сўзни айтишга одатда кўп эътибор беради. Афсуски, бу ҳаммага ҳам насиб қилавермайди. Чамаси, муваффақият қозониш ўша йигитнинг қобилиятига, шунингдек, дастлабки пайтларда санъаткорни тарбиялаган, унга йўл-йўриқ кўрсатган устозларга боғлиқ.

Ёш санъаткор кириб келган коллективнинг таъсири ҳам жуда кучли бўлади. Албатта, ҳар бир ёш турли авлод санъаткорлари ўртасида идеал ўзаро муносабат қарор топган коллективга боришни орзу қилади. Шундай ажойиб кишилар борки, улар ўзларини сира аямайдилар. Ғоят қимматли вақтларини сидқидилдан ёшларга бағишлайдилар. Санъатга садоқатлари туфайли ўз талантларини саховат билан баҳам кўрадилар, улар ўз халқининг, ўз мамлакатининг маданияти бойисин деган олижаноб ғоя туфайли ўзларининг ижодий ҳаётларини сенда давом эттиришни истайдилар.

Менга ва «Мосфильм» студияси ҳузуридаги режиссёрлик олий курсида ўқиган ўртоқларимга сабоқ берган Совет Иттифоқининг машҳур кино санъаткорларини сира унутмайман. Азиз устозларимизнинг баъзилари ҳаётдан кўз юмишди, бироқ уларнинг васиятлари ва ижодий принциплари бизларнинг ишимизда яшамоқда. Бу ҳол зиммамизга улкан масъулият юклайди, ёш авлодга муносабатимизни белгилайди. Биз совет кинематографиясининг ғоявий-бадиий ютуқлари кўпаявериш ига интилишимиз керак. Аммо бунинг учун Бутуниттифоқ кинематография давлат институтидан, на фақат бу институтдан, балки режиссёрлик курсларидан киностудияларга келаётган ёш мутахассисларнинг оқими сира камаймаслиги керак. Айниқса, бу нарса Ўрта Осиё ва Қозоғистон киностудиялари учун жуда муҳимдир. «Ўзбекфильм» мисолида ёш мутахассислар оқими бир меъёрда бўлмаётганлигини яққол кўриш мумкин. Узоқ танаффусдан кейин бир йўла ёки қарийб бирин-кетин ёшлар кириб келди. Ижодий жиҳатдан улар етук бўлиб, ҳозирги замон Ўзбекистон киносининг қиёфасини белгилайди. Мана, коммунист-режиссёрларнинг фильмлари: Али Ҳамроевнинг «Фавқулодда комиссар», «Лайлак келди, ёз бўлди», «Қизилқум», «Еттинчи ўқ» фильмлари, Равил Ботировнинг «Кутамиз сени, йигит», «Менинг сахий кишим», Элёр Эшмуҳамедовнинг «Нафосат», «Севишганлар», «Висол ва айрилиқ», Дамир Салимовнинг «Доира» фильмлари. Бу санъаткорларнинг изланишлари ва кашфиётлари туфайли кейинги йилларда ўзбек киноси тараққиётини белгиловчи янги босқич ясалди.

КПСС Марказий Комитетининг 1972 йил 2 августдаги «Совет кинематографиясини янада ривожлантириш чоралари тўғрисида»ги қарорида юксак бадиий кино асарлари яратилиши кино арбобларининг **шарафли бурчи** деб баҳоланди. Қарорда коммунистик бунёдкорлик ва янги кишини тарбиялаш, ўлмас Ленин ғояларини амалга ошириш жараёнлари талантли ифодасини топмоғи **лозим,** деб таъкидланган.

Шу боисдан табиийдирки, мавзу нечоғли муҳим бўлса, уни ифодалаш масъулияти ҳам шу қадар ошиб боради, унинг тубли, эстетик аҳамиятига шу қадар жиддий ёндошмоқ, унинг новаторлик ва санъаткорлик даражасини белгиламоқ керак. Мавзу ана шу нуқтаи назардан ишлаб чиқилиши лозим.

Ҳозир киностудияларнинг партия ташкилотлари худди шу проблемага кўп эътибор бермоқдалар, улар барча чинакам новатор, талантли асарларни қўллаб-қувватлаб, нотўғри тенденцияларни ва бўш асарларни танқид остига олмоқдалар. Бироқ кўпгина масалалар жиддий таҳлилсиз қолиб кетмоқда.

Киностудияларда тематик планлар кўпинча кинога келиши мумкин бўлган ёш авторларнинг янги асарлари ҳисобга олинмаган ҳолда, бир неча йил олдин тузиб қўйилади. Назаримда, санъатни янгилаш ва бойитишни кўзда тутиб, бу планларда янги келган ёш авторларнинг дастлабки асарларига жой ажратиб қўйиш керак. Балки бунда баъзан таваккалчилик ҳам бўлар (ёш авторларнинг, баъзан ёш бўлмаганларнинг ҳам ижоди юз процент муваффақиятли чиқишини гарантиялаб бўлмайди-ку). Ёш санъаткорларга дадил ишонавериш керак. Ҳадеб синаб кўрилган авторлар билан чекланиб қолиш ярамайди.

Бундан анча илгари Григорий Наумович Чухрай Довженко номли киностудияда ўзининг ижодий йўлини бошлади. Бироқ у дастлабки фильмини бу студияда суратга туширолмади. Ўшанда «Қирқ биринчи» асари бўйича сценарийни ёзиб, постановка қилишга олиб келганди. Бу мавзуда худди шу номдаги асар қўйилгани ва муваффақиятли чиқкани учун уни постановка қилишни рад этишди. Чухрай янги постановкани қўйиш зарурлигини студия раҳбарларига салкам икки йил мобайнида исботлади. Бир куни иттифоқо И. А. Пирьев билан учрашиб қолди. Чухрай унга ҳам ўзининг фикрини сўзлаб берди. И. А. Пирьев санъаткорнинг фикрини дарҳол уқди ва узоқ ўйлаб ўтирмай, иккиланмай, йигитни «Мосфильм» студиясига таклиф этди. Эндиликда ҳаммамиз биламизки, Чухрай суратга олган «Қирқ биринчи» фильми кинонинг ажойиб ютуғи ҳисобланади. Шундай савол туғилади: Чухрай И. А. Пирьевдек инсон билан тасодифан тўқнашиб қолмаганида нима бўлган бўларди?!

Маълумки, оламда яхшилар кўп. Аммо уларга умид боғлаб, бирор бахтли тасодифга кўз тутиш ярамайди. Кўпинча ёшлар ўз намуналари билан кексаларни шошириб қўйишяпти, уларни олға қараб ҳаракат қилишга мажбур этишяпти! Шошма-шошарлик санъатга ёт нарса, шаблон эса ундан ҳам ёмон бало.

Ҳозирги вақтда бутун мамлакатимизда фаолиятнинг барча соҳаларида мураббийлик ҳаракати авж олмоқда. Биз, режиссёрлар, на фақат режиссёрлар, балки сценарийчилар, актёрлар, рассомлар, операторлар, гримчилар ва бошқа ижодий ходимлар бу умумхалқ ишига, ғоят масъулиятли ва олижаноб ишга қўшилишимиз керак. Мураббийликни оғиздагина қўллаб-қувватламасдан, балки коллективда ўз шогирдимизни топишимиз ва бардам оёққа туриб олишида ёрдам беришимиз, уни камол топтиришимиз, ютуқ ва қувончларини биргаликда баҳам кўришимиз, хато ва нуқсонга йўл қўйигудек бўлса, маънавий жавобгарликни баббаравар тортишимиз керак.

«Ўзбекфильм» киностудиясининг турли суратга олиш группаларида янги кадрлар ўсиб етишди. Ўзини яхши кўрсатган ассистентлар иккинчи режиссёр бўлиб қолишди. Тажрибали санъаткор коммунистлар раҳбарлигида ишлаган ёшлар постановкачи режиссёр бўлиб қолишди. Чунончи, Ўзбекистон ССР халқ артисти З. Собитов кинорежиссёрлардан Равил Ботиров билан Юрий Степчукка мустақил ижодий ҳаётга йўлланма берди. СССР халқ артисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони К. Ёрматов Т. Комилова, В. Бозоров сингари режиссёрларни тарбиялади. Коммунист оператор А. Панн Ҳ. Файзиевни вояга етказди. Ҳозир у тўртинчи бадиий лентани суратга олмоқда.

Менимча, «Ёшлик» кинобирлашмасини тузиш, унда бир неча қисқа метражли новеллалардан иборат кинотўпламлар яратиш оқилона иш бўлур эди. Бу асарлар катта экранга прокатга чиқарилиши ёки телевидение орқали намойиш қилиниши мумкин бўлур эди. Шу тариқа ички студия фикринигина туғдириб қолмай, кенг жамоатчилик фикрини ҳам туғдириш имконияти яратиларди. Бу нарса иккинчи режиссёрга тўла метражли фильмни постановка қилишни ишониб топшириш олдидан ўзига хос ижодий имтиҳон бўлур эди. Ниҳоят, бундай картиналар минг-минглаб кинохаваскорлар учун мактаб бўларди.

Шундай кайфиятлар ҳам бўлади: ёш режиссёр муваффақиятсизликка учрагач, бу фильмни ижодий изланиш билан суратга олмаганлиги (олмаётганлиги)ни бошқаларга гапириб юради. Ҳақиқатан ҳам студияларда баъзан шундай кўнгилсиз шароитлар ҳам туғиладики, планни бажариш учун навбатдаги фильмни зудлик билан чиқариш лозим бўлади. Ҳолбуки, сценарий бўлимида сифатли, қизиқарли сценарий бўлмайди. Ишлаб чиқариш планини қутқариш учун бўш сценарий ишга солинади. Бундай сценарийдан ёмон фильм олиниши олдинданоқ маълум. Одатда, мўъжиза юз бермайди. Ўзини ҳурмат қилган санъаткорлар бундай ишга қўл уришмайди. Бироқ коллективда лаббай деб ўз хизматини таклиф этувчи ёшлар топилади. Улар ижодий турғунликдан қочганлари учун тақдирланади. Кўриб турибсизки, **томошабин ва кино санъатидан** бошқа ҳеч ким азият чекмайди.

Ажойиб педагог Михаил Ильич Ромм ўзининг ҳаётидан шундай бир эпизодни ҳикоя қилиб берганди. У Мопассаннинг «Дўндиқ» асари бўйича ўзининг биринчи фильмини суратга олаётганида павильонга Сергей Эйзенштейн кириб келади. Михаил Ильич фурсатдан фойдаланиб, ундан маслаҳат сўрайди:

— Марҳамат қилиб айтингчи, Сергей Михайлович, этикни эшикнинг ўнг томонига қўйсам композиция бўйича аниқ бўладими ё чап томонига?

Эйзенштейн энгашиб кинокамерага қаради, ўйлаб турдида, бундай деди:

— Азизим Миша! Этикни шу таҳлитда қўйиб, кадрни шу таҳлитда олингки, гўё бу кадр ҳаётингизда биринчи ва охирги кадр бўлсин. Шу кадрни суратга олиб бўлганингиздан кейин, сизни, худо кўрсатмасин, трамвай босиб кетса, одамлар ғоят афсусланиб, «эҳ, қандай даҳо ўлди!!» деб фиғон чексин.

Биз бўлсак, кўпинча одамлар хотирасида ҳеч қанақа из қолдирмайдиган фильмларга ўн минг метрлаб плёнкани, халқимизнинг юз минг сўмлаб пулини сарфлаб юборамиз. Демак, маблағларни беҳуда ишлатяпмиз, демак бу маблағлар ўзининг чинакам янги ижодиёти билан жаҳон санъати дурдоналарини бойитиши мумкин бўлган **ҳақиқий ижодкорлардан** тортиб олиняпти.

Булар муваққат камчиликлар эканлигига, кино ишлаб чиқариш машинамиз бир меъёрда ишлаб, барча авлод санъаткорлари Коммунистик партия қўйган юксак талабларга жавоб берадиган асарлар яратади деб ишонгинг келади.

Шуҳрат АББОСОВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ўзбекистон Кинематографчилари союзи правлениесининг секретари.
(«СОВЕТСКАЯ КУЛЬТУРА» газетаси, 2 сентябрь, 1975 йил).

«ЛУНА-22» ОЙ АТРОФИДАГИ ОРБИТАДА 15 ОЙДАН БЕРИ ПАРВОЗ ҚИЛМОҚДА

ОЛИС КОСМИК АЛОҚА МАРКАЗИ, 3 сентябрь. (ТАСС). 1974 йил 2 июнда Ой атрофидаги орбитага чиқарилган «Луна-22» автомат станциясининг парвози давом этмоқда.

Қўшимча тарзда ишлаб чиқилган программага мувофиқ 24 августда станция ҳаракат траекторияси тўғрилаб қўйилди. Ўтказилган шу манёвр натижасида орбитанинг перицентри Ой сатҳига 30 километр қолгунча пасайтирилди.

Перицентр районида станциянинг учиши вақтида оптикомеханика ва телевизион қурилмалар ёрдамида Ой сатҳининг юксак сифатли тасвирлари олинди. Шу районнинг ўзида Ой ва Ой атрофидаги фазода илмий тадқиқотлар комплекси амалга оширилди.

Планлаштирилган тажрибалар ўтказилгандан кейин станция параметрлари қуйидагича бўлган орбитага чиқарилди:

— Ой сатҳидан максимал баландлиги — 1286 километр;

Ой сатҳидан минимал баландлиги — 100 километр;

— Ой экватори текислигига оғиши — 21 градус;

айланиш даври 3 соат.

«Луна-22» станцияси Ой атрофидаги орбитада узоқ вақт бўлганидан кейин унинг борт системалари ва аппаратлари нормал ишлаб турибди — станциядан олинаётган ахборотлар ишлаб чиқилмоқда ва ўрганилмоқда. «Луна-22» автомат станцияси ёрдами билан олиб борилаётган илмий тадқиқотлар давом эттирилмоқда.

ТАСС ахбороти

Социалистик мамлакатларнинг космик фазони тинчлик мақсадларида тадқиқ этиш ва ундан фойдаланиш соҳасидаги ҳамкорлик программасига мувофиқ 1975 йил 2 сентябрда Москва вақти билан соат 7 дан 40 минут ўтганида СССРнинг Европа қисми территориясининг ўрта кенгликларида «Вертикаль-3» геофизик ракетаси 502 километр баландликка учирилди.

«Вертикаль-3» геофизик ракетаси Ер атмосфераси ва ионосферасини комплекс равишда тадқиқ этишни давом қилдиришга, шунингдек Қуёш қисқа тўлқинли нурланиши билан Ер атмосферасининг ўзаро таъсирини комплекс тадқиқ қилишни давом эттиришга мўлжалланган.

97 километр баландликда ракетадан ажраган асбоблар ўрнатилган контейнерда Болгария Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Совет Иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикасида ясалган илмий аппаратлар ўрнатилган эди.

«Вертикаль-3» геофизик ракетаси учирилган районда Болгария Халқ Республикаси билан Совет Иттифоқида ясалган илмий аппаратлари бўлган иккита «М-100» метеорологик ракеталари ҳам учирилди, шунингдек ионосфера турли параметрлари Ердан туриб ўлчанди.

«Вертикаль-3» ракетасида ўрнатилган илмий аппаратларни монтаж қилиш ва уларни синашда, шунингдек уларни учиришда БХР, ГДР, ЧССР ва СССР мутахассислари қатнашдилар.

Қўшма экспериментда қатнашувчи мамлакатларнинг илмий ташкилотлари олинган ахборотларни ишлаб чиқишга киришдилар.

Турли мамлакатларда

ФИНЛЯНДИЯ У. К. КЕККОНЕН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 75 ЙИЛЛИГИНИ НИШОНЛАМОҚДА

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Финляндия атоқли давлат арбоби, Финляндия Республикаси Президенти Урхо Калева Кекконен туғилган куннинг 75 йиллигини тантанали суратда нишонламоқда.

Бугун СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари М. А. Яснов билан Совет Иттифоқининг Финляндиядаги элчиси В. С. Степанов Президент саройида Финляндия Республикаси Президенти У. К. Кекконен ҳузурига ташриф буюриб, унинг 75 ёшга тўлиши муносабати билан унга КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиннинг табрикномасини ҳамда эсдалик туҳфасини топширдилар.

У. К. Кекконен самимий табрик сўзлари ва яхши истаклар учун Л. И. Брежневга, Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигинга қизғин миннатдорчилик билдирди. У ўзининг яқинда Хельсинкида Л. И. Брежнев билан ва Светогорскда А. Н. Косигин билан ўтказган учрашувлари ҳар икки мамлакат ўртасида яна ҳам кенгроқ ҳамкорлик қилиш учун барча шарт-шароитлар мавжуд эканлигини кўрсатди, деб айтди.

Президент Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигинга ўзининг энг самимий истакларини топширишни илтимос қилди.

ЧУҚУР МИННАТДОРЧИЛИК

МОГАДИШО. (ТАСС). Сомали Революцион кенгашининг аъзоси Абдулла Муҳаммад Фадил қурғоқчиликдан зарар кўрган аҳолини мамлакатнинг унумдор ерларига кўчириш кампаниясини амалга оширишда ёрдам берганлиги учун Олий революцион кенгаш номидан, Сомали халқи ва ҳукумати номидан КПСС Марказий Комитетига, Совет ҳукумати ва совет халқига астойдил миннатдорчилик билдирди.

У кўчириш кампанияси тамом бўлганлиги муносабати билан Могадишода ўтказилган митингда сўзга чиқиб, мамлакатимиз учун энг оғир бўлган даврда совет халқи биринчи бўлиб бизга мадад берганлигини Сомали халқи ҳеч қачон унутмайди, деди. Кўчириш программасини амалга ошириш учун Совет Иттифоқи самолётлар, учувчилар, автомашиналар ва шофёрлар юборди. Бу ҳолисона ёрдам учун бирон бир шарт қўйилган эмас ва бу ёрдам совет сиёсатининг чинакам интернационализм руҳида эканлигининг конкрет ифодаси бўлди.

МУҲИМ ҚАРОР

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистон ҳукумати шу йил октябрь ойида ўн бешта маҳаллий қишлоқ банкларини очишга қарор қилди. Бу банклар қишлоқ хўжалигидаги ишчилар ва деҳқонларнинг энг камбағал табақаларига кредит бериб туради. Бу эса мамлакатнинг турли штатларида ва иттифоқ территорияларида шунга ўхшаш 50 банкни очиш йўлидаги биринчи қадамдир. Ҳукуматнинг расмий ахборотида бу тадбир қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини мустаҳкамлаши керак, деб айтилади. Шу банкларнинг капитали марказий ҳукумат, тегишли штатлар ҳукуматларининг ва таъсис қилувчи банкларнинг маблағларидан ҳосил бўлади.

Айни вақтда маҳаллий қишлоқ банклари бу кредитларнинг фақат майда ва ўртача даражадаги фермерларга, ерсиз деҳқонларга берилиши устидан, шунингдек кредитлар конкрет районларда иқлим шароитига ва аҳоли даромадларининг даражасига мувофиқ равишда белгиланган миқдоридан ошмаслиги устидан контроллик қилиб туради.

СОВЕТ ТАЖРИБАСИНИ ЎРГАНИШЯПТИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). СССР Алоқа министрлиги бундан бир неча йил аввал жорий этган янгилик — почта конвертларида почта индекси учун махсус ажратилган жой АҚШ почтаси хизмати экспертларининг зўр эътиборига сазовор бўлди. Ҳозирги вақтда Рокилье шаҳридаги (Мериленд штати) почта хизмати тадқиқот марказида Совет Иттифоқининг шу борадаги тажрибаси Қўшма Штатларда жорий этиш мақсадида ўрганиб чиқилмоқда. Марказ хат бўлимининг директори Дон Хаагнинг айтишича, Совет Иттифоқининг тажрибаси зўр эътиборга ва жиддий ўрганишга сазовордир.

ДЎСТЛИК ОЙЛИГИ ТАМОМ БЎЛДИ

Бизнинг мамлакатимизда анъанавий Совет — Ҳиндистон дўстлиги ойлиги тамом бўлди. Бу ойлик СССР билан Ҳиндистон ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида тузилган шартноманинг тўрт йиллигига ва Ҳиндистон мустақиллиги кунига бағишланди.

Ойлик кунларида РСФСР, Украина, Озарбайжон, Грузия, Ўзбекистон ва бошқа республикаларнинг шаҳарларида тантанали йиғилишлар, митинглар, илмий мажлислар ўтказилди. Совет жамоатчилигининг вакиллари буларда сўзга чиқиб, қуйидагиларни таъкидлаб ўтдилар: ўтган тўрт йил шартноманинг ҳаётий кучини, унинг самарали Совет—Ҳиндистон ҳамкорлигини ривожлантириш ва ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш соҳасида муҳим роль ўйнаганлигини намойиш қилди. Улар совет кишилари ҳинд халқига самимий иззат-ҳурмат туйғуларини изҳор этадилар, ҳинд халқининг мустақил ривожланиш ва тараққиёт йўлида янги зафарларга эришувини истайдилар, деб таъкидладилар. (ТАСС мухбири).

ЎҚУВЧИЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БРИГАДАЛАРИ—ЧИНИҚИШ МАКТАБИ

„БАҲОДИР ЭКИН" БАҲОДИРЛАРИ

[illegible]и қуйида зикр этилиб, иб[illegible] ишлари ҳикоя қилинаётганларни ҳали ҳеч ким танимайди. Негаки, улар ҳали ҳеч қаерда оғизга тушмаган, паст-баланд минбарларда катта-кичик гап айтиб улгурмаган ёки газеталарда сурати кўзга ташланмаган. Деҳқончасига айтганда «она сути оғзидан кетмаган», оддий, табиатан мўмин-қобил болалар бўлиб, улар ҳақиқатан баҳодирлардир.

Аввал уларнинг ўзлари билан танишинг, сўнгра ишларга навбат. Ҳаммаси бирдай офтоб еганидан қорача, меҳнатда зуваласи пишган, характерлари турлича бўлса-да, маслаклари битта, ягона мақсад билан ўқув — ишлаб чиқариш бригадасига уюшган.

Мана, улар:

Эгам МАРДИҚУЛОВ — шу колхознинг машҳур механизатори Соат Мардиқуловнинг фарзанди, 9-синфда ўқийди. Бригаданинг масъул сувчиси. Унинг чидами, бардоши маккажўхорини эринмай жилдиратиб суғоришда билинди.

Ўктам ҚОЗОҚБОЕВ — отаси колхоз пенсионери, онаси боғчада ошпаз, ўзи аъло баҳо билан 10-синфга кўчди. Бригадада ўтоқдан-ўроққача ҳамма ишларни бажарди, бош мироблик ҳам шунинг бўйнида. «Болалар! Ҳар мавсумни юксак сифат мавсуми деб эълон қилайлик!» — деган шиор ташлаган йигитча.

Ғайрат АБДУСАЛОМОВ — бригаданинг энг ёш аъзоси. Ҳали 14 ёшга ҳам тўлгани йўқ. Улуғ Ватан уруши инвалиди Мажид ака билан донгдор пиллакор Абдусаломоваларнинг кенжа фарзанди. Қўлидан ҳамма иш келади, бригадирнинг топшириғини югуриб-елиб бажаради.

Аҳмад ТОҲИРОВ — отаси фельдшер, онаси теримчи, унинг ўзи ҳам дарсдан кейин далага кетмон кўтариб чиқади, аммо гоҳ механизатор ёнида кўмакдош, гоҳ сувчига шерик.

Эргаш УСМОНОВ — «Озод» колхози раисининг ўғли. Ўзи Ҳамид Олимжон номли колхозда маккажўхори етиштириш учун астойдил курашаётган «универсал» йигитча. Чунки у ҳамма ишга бир хилда миришкор, от босган изни той ҳам босади. Раиснинг ўғли ҳам бригаданинг ҳаваскор ташкилотчиларидан ҳисобланади.

Абдужаббор ХОЛБЎТАЕВ. — Унинг отаси Ўсар ака кўпдан бери колхоз ревизия комиссиясининг раиси. Абдужаббор ҳам отасининг ҳунарини такрорлаб, ўртоқларининг ишини тез-тез назорат қилиб туради. Қуш уясида кўрганини қилади-да. Аммо, ўзига ҳеч гард юқтирмайди, бошқалардан яхши ишласа ишлайдики, меҳнатда «ёмон» баҳо олмайди.

Бригаданинг икки қизи бор, иккови ҳам дилкаш, айниқса меҳнаткаш!

Булар:

Раъно НИЁЗОВА — энг чевар чопиқчи. Унинг қўлидаги кетмон асло чарчамайди. Отаси ҳам, онаси ҳам кекса пенсионер бўлганлари учун улар орттирган билим ва тажрибани бу «супра қоқди қиз» бригада болаларига ташиб туради.

Дилфуза ТОИРОВА — колхоз бинокорининг қизи. Уни болалар ҳазиллашиб «Дала маликасининг юлдузи» дейдилар. Шундай деганларича ҳам бор. Чунки у ҳамма ишда илғор, ҳатто бригада машъали деса арзийди.

Албатта, хоҳ катта, хоҳ кичик бўлсин, ҳар тўданинг бошлиғи, ҳар ишнинг бошловчиси бўлади. Буларнинг ҳам бошлиғи, ишларнинг бошловчиси бўлиб, уни ҳамма «домла Шароф Мирзааҳмедов» деб ҳурмат билан тилга олади.

Шароф Мирзааҳмедов деҳқон оиласида туғилиб, шу қишлоқ мактабини битирган, Тошкент физкультура институтини, сўнгра Самарқанд педагогика институтини тамомлагач, Ҳамид Олимжон номли колхоз марказидаги ўн йиллик мактабда жисмоний тарбия муаллими бўлиб, деҳқон болаларини жисмонан бақувват, меҳнатга иштиёқли қилиб тарбияламоқда. Ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаси тузиб, ёш баҳодирларни далага бошлаб чиқишини ҳам ана шу мақсад меваси деб билмоқ керак.

Деҳқончиликни нимадан бошлаш масаласи ўртага тушган чоқда у ҳамма экинлар орасидан маккажўхорикорликни танлади. Чунки ўша кунлари ёш маккажўхорикорларнинг республика слёти — деҳқон ёшларни миллион тонна «каҳрабо дон» етказишга чақирган эди. Бу чақириққа комсомол аъзоси Шароф Мирзааҳмедов ҳам «лаббай!» деб жавоб қилди.

Шароф Мирзааҳмедов ўз фикрини шогирдларига — ўқувчи ёшларга айтганида улар бир овоздан «экканга яраша баҳодир экинни экамиз!» дедилар. Шундан кейин Мирзааҳмедов бригада тузишга киришди-да, фақат аъло ўқийдиган ёшларни саралаб олди. Негаки, ўқишга лаёқатсиз бола иш билан ўқишни баббаравар олиб боролмайди. Ана шу саралаш вақтида юқоридаги саккиз ўқувчи сафга турди.

Аввал бошда уларнинг ёлчитиб жисмоний меҳнат қилишига қолаверса, олтмиш гектар ерда «дала маликаси» ўстириб, ундан гектарига юз беш центнердан «каҳрабо дон» етказиб беришига баъзи бировлар ишонмайди. «Охири бахайр бўлсин, жўжани кузда санайдилар, маккажўхорини эса, дони тарозига тушганда» деган гаплар ҳам чиқди.

Болалар бундай гапларни эшитмасликка олиб, чидам билан сабот-матонат ва фидокорлик билан ишладилар.

Ҳамма иш ўқишдан кейинги соатларда олиб борилди.

Ёш юрак ҳамиша қайноқ, бетоқат ва шошқалоқ бўлади. Бинобарин, Оққўрғондаги Ҳамид Олимжон номли колхозда тузилган ўқув-ишлаб чиқариш бригадасининг аъзолари ҳам тезроқ экиб, тезроқ маррага етишга шошилдилар. Мартнинг кети туғаб-туғамай экишга киришдилар. Ўша вақт қурғоқчилик эди. Ҳадеганда маккажўхори униб чиқавермади.

Болаларнинг кўзини ўйнатиб жўхори потиллаб кўкариб чиқди. Ёш деҳқонлар эринмай битталаб санаб чиқдилар. Бир бор, баъзи жойларини икки, уч бор санаб чиқишга тўғри келди. Чунки бригаданинг аҳди бўйича гектарига қирқ беш минг туп кўчат бўлиши керак. Баъзи жойи ортиқча, кўп карталарда эса тупи нормага етишмайди. Ортиқчалари тоқалаб ташланди, чала жойларига битталаб қўлда уруғ экдилар. Кўчатини ростлаб олсалар-да, ҳаво совиб кетганидан, ривожи тўхтаб қолди.

— Ўғитлаймиз! — деди Шароф Мирзааҳмедов.

Маккажўхорига ўғит беришдан аввал ҳам болаларга, у рисолани, яъни маккажўхори етиштириш усуллари тўғрисидаги қўлланмани такрорлади ва худди рисоладагидай қилиб маромида ерга ўғит солдилар.

«Маккажўхоричилик комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғининг китобчаси» Шароф Мирзааҳмедовнинг қўлидан сира тушмасди. Унинг графалари қўлланма асосида аввалдан тўлдирилиб қўйилганди. Ҳаммасини бузиб бошқатдан режалашга тўғри келди. Режаланганда ҳам барча деҳқон ёшлар иштирокида қилинди. Шундай қилиб, экин тўрт марта ўрнига беш марта суғорилди, олти марта чопиқ ўтказилди. Ўғит ҳам нормадан сал кўпроқ берилди. «Колхоз раиси Ҳасанбой Эргашевга раҳматки, деҳқон ёшларнинг садосини ҳеч вақт ерда қолдирмади». У баъзи раислардай маккажўхорига ўгай экин деб қарамади, яхши ерларни ажратди, сара уруғ берди, ёшлардан «ҳорма-бор бўлинг»ни аямади.

Оби-ҳаво инжиқлиги болаларнинг ишини кўпайтирди, холос. Аммо ҳафсалали болалар майда ишдан зерикмадилар. Битта чиққан бегона ўтни битталаб юлиб турдилар. Ўтни ҳам бегона қилганлари йўқ. Баъзан тракторга ортиб, баъзан орқалаб бўлса ҳам фермага ҳадя қилиб турдилар.

Ёшлик шўхлигиданми, мағрурликданми, болалар ҳафтада бир, баъзан ҳар куни маккажўхорини ўз бўйларига ўлчаб турдилар, одам бўйини кўмгандан кейин эса мактаб устахонасида бўй ўлчагич асбоб ясаб олдилар. Унинг бўй ўлчагич рақамлари уч метрдан ҳам неча сантиметр ортиқ бўлса-да, баъзи пояларни ўлчашдан ожиз бўлиб қолди.

Биз уларнинг даласига борган куни қувончли воқеа устидан чиқдик. Ёш деҳқонларнинг қўшниси пахтакор бригадир Жумақул Нирмкуловга Бутуниттифоқ Халқ хўжалик Ютуқлари Кўргазмасининг бош штабидан «Москвич» енгил автомашинаси мукофотга келди. У, ўтган йили 135 гектар ернинг ҳар гектаридан 50,1 центнердан пахта топширди. Бу йилги пахтасининг қўри шундоқки, гектарига эллик беш-олтмиш центнердан ҳосил йиғиб олиш ҳеч гап эмас!

Деҳқон-ёшлар бригадаси Жумақул акага эргашиб, бу йил бир юз беш центнердан дон етказдилар.

«Дала маликаси»нинг охирги поялари ўрилмоқда. «Херсонец» дон комбайни гоҳ потирлаб, гоҳ пишиллаб ишламоқда. Унинг штурвалини, тележкаларини ёш-ёш ўсмирлар бошқармоқдалар. Комбайн «каҳрабо дон» сўталарини бир ёққа, силосбоп пояларни иккинчи ёққа ажратиб ташламоқда. Деҳқон ёшлар эпчиллик билан уларни тележкаларга босиб, донини хирмонга, силосини молхона омборига элтиб ташламоқдалар.

— Бу маккажўхори шу ердан иккинчи марта олинаётган ҳосил донидир, — деди колхоз раиси Эргашев. — Бу маккажўхорини «ўқув-ишлаб чиқариш бригадаси» арпа ўримидан кейин эккан эди, иккинчи ҳосил ҳам биринчисидан қолишмайди!

Уларнинг ишидан ҳамма беҳад мамнун. Чунки биринчи йил деҳқончилик қилган ўсмирлар ўқув йилини ҳам аъло тамомлаб, маккажўхоридан ҳам мўл ҳосил олдилар. «Ўқув-ишлаб чиқариш бригадалари — ичида энг юқори кўрсаткич кимни қувонтирмайди дейсиз. Ёш маккажўхорикорлар район штабининг бошлиғи, район комсомол комитетининг секретари А. Нишонов келаси йилда уларнинг ибратли ташаббусини ҳамма қишлоқ мактабларига жорий қилмоқчи.

Ўйлаймизки, бошқа районларда ҳам шундай қилса арзийди!

Иброҳим РАҲИМ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республиканинг партия ва совет органларида кўп йиллар, самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети раисининг биринчи ўринбосари Илья Иванович **Обидин**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми бадиий адабиёт соҳасидаги хизматлари учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан ёзувчи Черкез-**Али Аметов**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми бадиий адабиёт соҳасида кўп йиллар, самарали ишлаганлиги учун ҳамда туғилган кунига етмиш йил тўлиши муносабати билан ёзувчи Абдулла Ибрагимович **Дерменжи**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллар, самарали ишлаганлиги, топографик-геодезик ишларни ўтказишда актив қатнашганлиги учун ва туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Геодезия ва картография бош бошқармаси давлат геодезия назорати Ўрта Осиё территориал инспекцияси бошлиғи Владислав Алексеевич **Богоявленский**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика полиграфия саноатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти офсет цехининг бошлиғи Михаил Андреевич **Фирсов**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида кўп йиллар, самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Сирдарё область, Сирдарё районидаги Ленин номли колхоз раиси Назира **Йўлдошева**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ТОШКЕНТ—НОВГОРОД

ҚАРДОШЛИК ЁРДАМИ

Новгород областининг деҳқонлари ботқоқ ерларни тезроқ ўзлаштиришларига ёрдам бергани бу ерга келган Ўзбекистон мелиораторларининг коллективлари юксак унум билан ишламоқдалар. «Тошкент-2» ихтисослаштирилган ва механизациялашган кўчма колоннасининг В. И. Вдовина бошчилигидаги зовур ётқизувчилар комсомол-ёшлар экипажи бир кунда нормадаги 300 метр ўрнига 1.700 метр зовур қувурлари ётқизди. Ҳали бирон коллектив бундай иш унуми билан ишламаганди.

Экипажнинг ҳамма аъзолари бир неча турдош касбларни билади. Ҳар бири ўз ўртоғи ўрнида ишлай олади, брак бўлишига йўл қўймайди.

Кўп чўмичли экскаваторнинг комсомол-ёшлар экипажи ҳар куни 1 километрдан ва ундан кўп зовур қудуқлари қазиб, астойдил ишламоқда.

Солецкий ва Шимск районларининг кўпгина колхоз ва совхозларида «Тошкент-1» ва «Тошкент-2» ихтисослаштирилган ва механизациялаштирилган кўчма колонналари захқочириш ишларини олиб бормоқдалар.

«Красний Октябрь» колхозида 25 гектар захи қочирилган ер яхши баҳода топширилди. 23 гектар ерда маданий-техникавий ишлар ўтказилди. Давлат комиссияси «Победа» совхозида 70 гектарли яйловда магистрал қувур билан «Волжанка» ёмғирлаш установкасини ҳам қабул қилиб олди. Шу объектларнинг ҳаммаси барвақт қурилди.

Айни маҳалда ишлаб чиқариш базаси яратилиши билан бирга уй-жойлар ҳам қурилмоқда.

Областда мелиорация қурилиши юзасидан зарбдор икки ойлик эълон қилинди. Ҳозир илғорларнинг методларини бошқаларга ёйиш, объектларнинг моддий-техника таъминотини аниқ планлаштириш, ишлаб чиқилган икки ойлик график қатъий бажарилмоғи учун ишлаб чиқариш ташкилотчиларига талабни ошириш ўзбекистонлик мутахассисларнинг диққат марказида турибди.

Қардош республика вакиллари ишни юритиб юборишдаги қийинчиликларни енгиб ўтиб, янги ерларни ўзлаштириш борасида йиллик топшириқни бажариш ва КПССнинг XXV съездини муносиб кутиб олиш ниятидадирлар.

В. ЧЕРНЯЕВ,
ТАСС мухбири.

Республикамиз саноати марказларидан бири ҳисобланган Олмалиқ шаҳрида КПСС XXV съездини меҳнатда муносиб туҳфалар билан кутиб олиш ҳаракати тобора кенг қулоч ёзмоқда. Айниқса съездга юбориладиган меҳнат ютуқлари рапортига имзо чекиш ташаббуси издошлари кун сайин кўпаймоқда. Яқинда рассом Б. Штин Олмалиқ корхоналарида бўлиб, съезд олди меҳнат вахтасида фидокорона ишлаётган ажойиб кишилар билан учрашди. У ана шу сафар вақтида бир қанча расмлар ишлаб қайтди. Шундай расмларнинг айримлари билан танишинг. Юқорида — Қалмоққир конининг марказий карьери ишчиси Шавқия Ибрагимова. У кунлик нормани 150 процентга етказиб адо этаётир. Ўнгда — мис конида иш қизғин. Пастда (чапда) — қазиб чиқарилган маъданлар ана шундай вагончаларда кон-металлургия комбинатига пешмапеш етказиб турилади. Ўнгда — шу комбинатнинг вальцовкачилар бригада бошлиғи Александр Григорьев.

спорт

«ПАХТАКОР» БИЛАН УЧРАШУВ

ФУТБОЛ. Тошкентнинг Марказий стадионида мухлислар билан «Пахтакор» командаси аъзолари ўртасида учрашув бўлди. Учрашувда пахтакорчилар устози, СССРда хизмат кўрсатган тренер Гавриил Качалин замонавий футбол ва совет чарм тўп усталарининг ютуқ-камчиликлари ҳақида сўзлади. У «Пахтакор» командасининг бугунги аҳволи ва мавсум тугаб бораётгани тўғрисида сўзларкан, футболчиларимизнинг сафардаги учрашувлари кўнгилдагидек эмаслигини алоҳида қайд қилди. Хавфли зонадан чиқиш ва команда мавқеини мустаҳкамлаш учун нималарга эътибор бериш кераклиги борасида фикр билдирди.

Москвада СССР ва ГДР олимпиада терма командалари ўртасида ўртоқлик учрашуви ўтказилди. Гарчанд дарвозалар даҳлсиз қолганига қарамай, совет футболчилари учун Исландия командаси билан бўлажак расмий учрашув олдидан ўзига хос машқ бўлиб қолди.

КЎПКУРАШ ҒОЛИБИ

ГИМНАСТИКА. Москвада нафис гимнастика бўйича халқаро турнир мусобақалари давом этмоқда. Нафосатли ҳаракатлар бахсида совет гимнастикачилари қатори Болгария, ГДР, Польша, ЧССР ва канадалик спортчилар ҳам иштирок этишмоқда. Бахснинг кўпкураш турида мамлакатимиз вакиллари пешқадамлик қилишди. 39,5 балл тўплаган ставрополлик Н. Крешенинникова ғолиблик қилди. Киевлик И. Дерюгина билан омсклик Г. Шугуровалар иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллашди.

ТОҒЛИК ЙЎЛДА

ВЕЛОПОЙГА. Иссиқкўл яқинидаги Рибачье шаҳрида «Буревестник» спорт жамияти биринчилиги учун велосипед пойгаси ўтказилди. Иттифоқчи республикалар ҳамда Москва ва Ленинград командалари иштирок этган бу мусобақада пойтахтлик студент-спортчилар команда ҳисобида ғолиблик қилишди. 150 километрга гуруҳ бўлиб пойгалашишда тоғлик йўл бўлишига қарамай, қийинчиликларни мардонавор енгган Тошкент жисмоний тарбия институтининг талабаси В. Соенко маррага биринчи бўлиб келди. Унинг курсдоши М. Первеев эса шаҳар кўчасидаги ўттиз даврали бахсда пешқадамлик қилди.

ГАЗЕТХОНЛАР ИЛТИМОСИГА КЎРА

САМАРҚАНД ТЕНГДОШИ

Бухоро тарихини ўрганиш ва унинг ёшини аниқлашга жуда кўп тадқиқотчилар қизиққан. Бироқ бўлажак Бухоро шаҳрига илк бор пойдевор ўрнатилган қадимги даври у ёқда турсин, унинг ҳатто то милоднинг VI—VII асрларигача бўлган ўтмиш тарихи тўғрисида ҳам ёзма манбаларда аниқроқ ва ишончлироқ маълумотларнинг мавжуд эмаслиги бу масала устида, қисман бўлса-да, фикр юритишга имкон бермас эди. Бухоро шаҳрининг пайдо бўлиш тарихини ўрганиш учун фақат унинг энг қадимги майдони чегарасини аниқлаб, у ерда археологик қазишлар олиб бориш зарур эди. Чунки шаҳарнинг қадимги «пойдевори» устида ҳосил бўлган қалин маданий қатламлар ва улар орасида бизгача сақланиб қолган археологик топилмалар унинг ўтмишини ўрганишда тадқиқотчилар учун бирдан-бир ва асосий ашъёвий манба бўлиб хизмат қилар эди. Бу ишга даставвал археолог В. Шишкин киришади. 1932—1935 йилларда у қадимги оташпарастлар бутхонаси — Мағоки Оттарий масжидида (араблар Бухорони забт этгач, бу бутхонани масжидга айлантирганлар) археологик қазишлар ўтказар экан, бу илк ўрта асрнинг нодир обидаси остида ҳосил бўлган маданий қатламларни кесиб ўтиб, асл ер (материк)га тушмоқчи бўлган. Лекин 9—10 метр чуқурликка тушиш билан ер ости сувларининг сизиб чиқиши қазиш ишларини тўхтатишга мажбур қилган. «Ўша чуқурликка шаҳарнинг милод бошларида ҳосил бўлган қатламига бориб қолган эдим», — деган эди В. Шишкин ўзининг ҳисобот докладида. В. Шишкин томонидан Бухоро шаҳар территориясида очилган эрамиз бошларига доир қатламлар, бир томондан, Бухоро антик давр ва ўрта асрларда ўз жойидан жилмай тараққий этганлигини кўрсатса, ҳали бу қатламларнинг ер ости сувлари сатҳидан тубга давом этиши эса, милоддан олдинги даврга оид маданий қатламларнинг борлигидан далолат берар эди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Археология институти ходимлари ушбу мақола автори бошчилигида кейинги 10 йил ичида Бухоро шаҳар территориясида ҳосил бўлган маданий қатламларни то тагига еткунча қазиб кўриш ва шу йўл билан шаҳарнинг ёшини ҳам аниқлаш нияти билан иш бошлади. Бухоро аркининг шимолий ва шарқий ташқари девори остида, иккинчи ва учинчи гумбазлар оралиғида, Бухоро зиндони ёнида бир қанча ўринда катта ва кичик археологик қазишлар ўтказилди. Бу ишлар Бухоро область партия, совет ташкилотларининг бевосита амалий ёрдами билан олиб борилди. Лекин ҳар бир участкада қазиш ишлари 9—10 метр чуқурликка етиши билан ер ости сувларининг актив чиқа бошлаши қазиш ишларини тўхтатишга мажбур қиларди. Шундай бўлса ҳам шаҳар марказидан қазилган участкада сув чиқиб кетган қатламдан эрамизнинг бошлари ва унинг биринчи асрларига доир археологик материаллар топилди. Ҳатто Бухоро зиндони ёнида археолог И. Ахроров группаси бироз чуқурроқ тушишга муваффақ бўлди ва у ердан эрамиздан бурунги III асрга доир археологик буюмларни топди.

1972—1973 йилларда Бухоронинг Конимех чўли чегарасида эрамиздан бурунги V—IV асрларга доир бир работ биносининг харобалари топилди. Яна ўша йиллари Бухородан 25—30 километр ғарби шимолдаги Ромиштепа харобаси қазилиб, унинг остки қатламидан (ер ости сувлари чиққан чуқурликдан) эрамиздан бурунги IV аср қатлами ва унда ўша давр буюмлари топилди. Ромиштепани қазиган отряд бошлиғи Р. Сулаймонов «Агар сув ҳалақит бермаганда эди, Ромиштепани материкгача қазиб етганимизга тўла ишонч ҳосил қилар эдик» дейиши ҳали бу тепанинг энг остки қатламлари тубигача кавлаб тушилмагачини кўрсатади. У вақтда Ромиш харобаси эрамиздан бурунги VI—V асрларда Ўрта Осиё ва Ўрта Шарқда Самарқанд, Марв сингари бир қанча шаҳарлар билан ҳамқур бир шаҳарнинг ўрни бўлиб чиқиши ҳам мумкин.

Қадимги Бухоро воҳасининг чўл ичида қолиб кетган Боштепа, Эшакчи каби чет ёқаларида ётган хароба жойлардан эрамиздан бурунги III аср буюмлари кўплаб топилгани ҳамда Бухоронинг шарқидаги чўл чегарасида қазилган мозор қўрғонлардан эрамиздан бурунги V—IV аср сопол идишларининг топилиши қуйи Зарафшон ҳам Суғд ўлкаси ва Хоразм сингари эрамиз бошидан VI—V асрлар бурун шаҳарларга, қишлоқлар ва работларга эга бўлган обод бир воҳа эканини намойиш қилмоқда. Маълумки, Бухоро чўлларида ҳозирги кунимиздан беш минг — тўрт минг йиллар бурун сўнгги тош даврида яшаган овчи ва балиқчи қабилаларнинг, сўнгра жез (бронза) даврида яшаган ярим ўтроқ деҳқон ва чорвачи қавмларнинг ва ундан кейин эса илк темир асрида суғорма деҳқончиликка ривож бера бошлаган аҳолиларнинг уй-жой, қурол-аслаҳа, мозор ва бошқа нарсаларини топиб уларни нашр қилган эдик. Шу тарихни яшаб ўтган қуйи Зарафшон аҳолиси (бухороликлар) жанубда Бактрия, шимоли-ғарбда Хоразм, жануби-ғарбда Марв, шарқда Суғд сингари эрамиз бошидан 500 йиллар бурун қабилалар иттифоқи асосида келиб чиққан сиёсий бирлашма—подшоликка эга бўлган бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас.

Бухоро воҳаси ҳам ўша воҳаларга ўхшаган тараққиёт йўлини ўтиб келган. Унинг ҳам турли районларида эрамиз бошидан неча асрлар аввалги ҳаёт қолдиқлари мавжуд. Шундай бўлгач, Бухоро бу кенг кўламдаги тарихий тараққиётдан кейинда қолмаган бўлиши тарихий бир ҳол деб қаралди. Шунга биноан Бухоронинг келиб чиқиш даври Самарқанд, Қабадиён, Балх, Марв ва Хоразмлардан кам ёшда бўлмаслиги керак деган фикр билан каттароқ тайёргарлик кўриб, археологик текшириш охирига етказилди.

1974 йилнинг баҳорида Археология институтининг махсус отряди Бухорога келиб иш бошлади. Ишлаш учун шаҳарнинг қадимги доирасидаги Тоқителпак (II гумбаз) билан Тоқизаргарон (III гумбаз) оралиғида Тоқизаргаронга бевосита қўшни турган очиқ майдон танлаб олинди. Бу жой бузилиб кетган эски бир ҳинд саройининг ўрни эди.

Область партия ва совет ташкилотлари бу ишга ишчи кучи ва техникани уюштириб беришда катта ёрдам кўрсатишди. Тоқизаргарон (III гумбаз) ёнида катталиги 50x50 метр Бухоро зиндони ёнида 6x4 метр майдонда қазиш ишлари бошланди.

Археологлар ўзи билан ишладилар. Тупроқни суриш, ортиб жўнатиш учун бульдозер, экскаваторлар ишлади, ҳаммадан муҳими 9—10 метр чуқурликда ер ости сувларига дуч келингандан кейин сувни насослар ёрдамида тортиб чиқариб турилди. Бундай техника ёрдами билан шунча йиллардан бери археологларга муяссар бўлмаган имконият вужудга келди. Асосий иш ва куч Тоқизаргарон (III гумбаз) ёнидаги қазиш участкасига тўпланган бўлиб, бу ерда археологлар 1974 йил октябрь ойи ўрталарида шаҳар юзасидан 19—19,5 метр чуқурликгача қазиб тушдилар. Шаҳарнинг маданий қатлами 18,5 метрда тугаб, ундан чуқурда эса устини торф қоплаган ботқоқлик давом этди. Демак, Бухоро бино бўлмасидан бурун бу ерлар устида торфли эски ботқоқлик бўлган. Бу аҳвол машҳур Бухоро тарихчиси Наршахийнинг бундан минг йил бурун «Бухоронинг ўрни қадим ботқоқ эди» деган сўзларини хотирага келтиради. Бухоро шаҳрининг 18,5 метр қалинликдаги маданий қатламлари археологлар учун худди китобда ёзилган тарих сингари равшан бир манзарани берди. Улар асосан сопол идишлар, тақинчоқлар, қуроллар, ҳайкалчалар, турли замонларда ясалган ғиштлар ва шунга ўхшашлардан иборат эди.

Энг чуқурдаги биринчи қатлам торф устида кул, сопол идиш синиқларини берди. Бу материаллар эрамиздан бурунги минг йилликнинг ўрталарига доир бўлиб, Самарқандда Афросиёбнинг биринчи қатламидан, Тожикистонда Қабадиён I нинг энг остки қатламидан, Марвда Гаур қалъасининг биринчи қатламидан, Хоразмда эрамиздан бурунги VI—V асрларда бино қилинган Кўзалиқир, Қалъалиққирлардан топилган материал билан ўхшаш ва замондош эди. Зиндон ёнидаги қазишларда ҳам шундай материал топилди.

Демак, Бухоро шаҳри тарихий қонуният асосида Ўрта Шарқ ва Ўрта Осиёда эрамиздан бурунги VI—V асрларда вужудга келган Самарқанд, Марв ва Балх каби воҳанинг истеҳкомли марказларидан бири бўлиб чиқди.

Унинг археологик қатламларини кўздан кечирар эканмиз, улар Ўрта Осиё территориясида текшириб кўрилган қадимги шаҳарлар харобаларининг ҳаммасидан қалин ва бой эди. Чунки бу шаҳар ўзининг 2500 йиллик тарихини шу территориядан жилмасдан ўтказган, буни шаҳарнинг археологик қатламлари исботлаб турибди.

Яҳё ҒУЛОМОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги.

Ахборот
ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР

БИРИНЧИ ҚЎНҒИРОҚ

Жиззахдаги 9-қурилиш трестига қарашли тўртинчи механизациялашган кўчма колонна қурувчилари ўқувчиларга катта совға тайёрладилар. Беруний номли 6-ўрта мактаб ўқувчилари учун 1176 ўринли янги мактаб биноси қуриб берилди. Юқори сифат билан қабул қилинган янги мактаб биносида биринчи қўнғироқ чалинди.

ВАҚТДАН ЎЗИБ ИШЛАЁТГАНЛАР

«Мен ўз беш йиллик планимни 1973 йилнинг июнидаёқ бажариб қўйиб, ҳозир 1980 йил ҳисобига ишламоқдаман, — деди Наманган машинасозлик заводининг илғор слесари Р. Сиразеев. — КПСС XXV съезди очиладиган кунгача яна бир йиллик топшириқни бажариш мажбуриятини оламан». Корхонадаги юзлаб ишчилар Р. Сиразеевдан ибрат олиб, ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар қабул қилдилар. Партия съезди шарафига йиллик пландан ташқари жами 160 минг сўмлик маҳсулот тайёрлашга қарор қилинди.

СЕКУНДЛАРНИ ТЕЖАБ

Марғилон шойи комбинатининг донгдор тўқувчиси, «Тўртлар ташаббуси»ни бошлаб берган пешқадамлардан бири Ойша Абдураҳмонова плandan ташқари 22 минг метр ёки аввалги мажбуриятида кўзда тутилганидан бир километр кўп газлама ишлаб чиқаргани ҳақида партия съездига рапорт бермоқчи. Нормада белгиланганидан икки баравар кўп станокда хизмат қилаётган Ойша Абдураҳмонованинг издошлари кўпайиб қолган. Ўн биринчи беш йиллик ҳисобига ишлаётган Абдураим Тўхтасинов, Белла Стадниченко сингари донгдор меҳнатчилар ҳам у билан бирга юксак марраларни белгилаб олдилар. Комбинат ишчиларидан 538 киши ана шу машҳур мастерларнинг иш усулларидан фойдаланиб, ўз шахсий беш йиллик топшириқларини бажариб қўйишди. Уларнинг ҳаммаси «КПСС XXV съездини муносиб кутиб оламиз!» деган шиор остида ўтказилаётган мусобақага қўшилишди. (ЎзТАГ).

Комилжон ЖАББОРОВ

Ўзбекистон музика маданияти, санъат аҳли оғир жудоликка учради. Шу йил 4 сентябрда Ўзбекистон ССР халқ артисти, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитетининг созандаси, таниқли бастакор Комилжон Жабборов узоқ давом этган касалликдан сўнг вафот этди.

Комилжон Жабборов 1914 йилда Андижон шаҳрида уста оиласида дунёга келди. У музикага ёшлигидан мафтун бўлди. Натижада ўн ёшлик Комилжон Андижон миллий театрида машшоқ бўлиб ишлай бошлади. У ўз умрини музикага бағишлади. Андижон театрида машшоқлик билан ўз иш фаолиятини бошлаган Комилжон Жабборов Ҳамза, Свердлов, Тошсовет, Муқимий номидаги театрларда ишлади.

1946 йилдан бу ёнга қадар Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитетининг бадиий коллективларида самарали хизмат қилди.

Комилжон Жабборов ижодий фаолияти давомида яратган жуда кўп йирик музика асарлари ва қўшиқлари, ижрочилик маҳорати билан музика маданиятимизга ўзининг катта ҳиссасини қўшди.

Партия ва ҳукуматимиз таниқли бастакорнинг ижодий фаолиятини юксак баҳолади. Унга «Ўзбекистон ССР халқ артисти» деган юксак унвон берилди, медаллар ва республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди.

Комилжон Жабборов ҳассос бастакор, меҳнатсевар инсон, жонкуяр дўст ва меҳрибон устоз эди. У дўстлари, шогирдлари хотирасида бир умр шундай қолади.

Бир группа дўстлари.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

«Главташкентстрой» базаси қошидаги
ТОШКЕНТ 22-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1975—76 ЎҚУВ ЙИЛИГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ҚУРИЛИШЛАРДА ИШЛАШ УЧУН МАЛАКАЛИ ПАРКЕТЧИЛАР ТАЙЁРЛАБ ЧИҚАРАДИ.

ЎҚИШ МУДДАТИ БИР ЙИЛ.

7—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТИ БЎЛГАН 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юртига қабул қилинганлар давлат таъминотида бўладилар, бошқа шаҳарлардан келганлар эса, ётоқхона билан таъминланадилар ва Тошкент шаҳрига прописка қилинадилар. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга иш ҳақининг бир қисми тўланади.

Билим юртини имтиёзли тамомлаганлар имтиёзли шартда ўқишларини давом эттиришлари учун ўрта ва олий ўқув юртларига юбориладилар.

БИЛИМ ЮРТИ ҚОШИДА КЕЧКИ-СМЕНАЛИ МАКТАБ, МАХСУС ФАНЛАР БЎЙИЧА КАБИНЕТЛАР, ЎҚУВ УСТАХОНАСИ БОР.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар зарур: директор номига ариза, автобиография, маълумоти тўғрисида ҳужжат, яшаш жойидан справка, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, 3x4 сантиметр ҳажмидаги 6 та фотосурат, медицина справкаси.

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ. ҲУЖЖАТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

Мурожаат учун адрес: 700005, Тошкент шаҳри, Ленин райони, Астрахань кўчаси, 12-уй, (5, 12-трамвай, 22-автобуснинг «Зелений бозор» ёки «Дегтярёв» бекатлари).

«ГОЛОДНОСТЕПЬСТРОЙ» БОШҚАРМАСИНИНГ «ГИДРОСТРОЙ» ТРЕСТИГА ВА УНИНГ БЎЛИНМАЛАРИГА

Жанубий Мирзачўл каналини кенгайтириш ва насос станциясини қуриш учун
экскаваторчилар, бульдозерчилар, скрейперчилар, бетончилар, дурадгорлар, арматурачилар, кранчилар, газ пайвандчилар, ёрдамчи ишчилар

К Е Р А К

Меҳнат ҳақи ишбай, вақтбай. Асосий иш ҳақига 1,3 процент район коэффициенти ва объектнинг жойлашган ерига боғлиқ ҳолда ишнинг кўчма ҳаракати учун 1,2—1,3 процент қўшимча ҳақ тўланади.

Ёлғизлар ётоқхона билан таъминланадилар. Оилалиларга эса 6 ой мобайнида қулай ва шинам уй-жой берилади.

Мурожаат учун адреслар: Янгиер шаҳар, «Гидрострой» трести, кадрлар бўлими;

Фарҳод ГЭСи, 53-кўчма механизациялашган колонна, кадрлар бўлими;

Янгиер шаҳар, насос станцияси, 54-кўчма механизациялашган колонна; Мичурин номли совхоз, 33-кўчма механизациялашган колонна, кадрлар бўлими.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00— МОСКВА. 17.25 — ТОШКЕНТ. 17.30 — «Доим тайёр!». 17.55 — Кинопрограмма. 18.45 — «Физкультура ва спорт». 19.15 — **«Ахборот».** 19.30 — Ўзбекистон — БАМ қурилишига. 20.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 20.30 — Ўн минут музика. 20.40 — **«Ахборот».** 21.00 — Халқ оқинлари. 22.00 —**«Вақт».** 22.30 — «Ноз-неъмат бунёдкори». 23.00 — Концерт. **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 11.25 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Ўқув кўрсатуви. 17.25 — МОСКВА. **Матонатли кишилар** (бадиий фильм). 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Мультфильм. 19.35 — Львов тажрибаси. 20.05 — концерт. 20.50 — **Авария** (2-серия). 22.00 — Жанговар постда (Тошкент). 22.30 — Концерт. 23.45 — Оперетта кечаси. **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.05 Кинофильм. 20.30 — Беш йиллик маршрутлари бўйлаб. 21.00 — Эстрада концерти. 21.30 — Тошкент янгиликлари. 21.45 — Ҳужжатли фильм. 22.15 — **Салют, Мария** (2-серия).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/IX да **Парвона,** 6/IX да **Абу Райҳон Беруний.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА —/5IX да **Хонума хоним,** 6/IX да **Сув келтирган азиз.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Флангсиз фронт — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «МОСКВА», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Салом, артист! — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда).

Сангам — «ҚОЗОҒИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Эй, бахтли инсон! — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қочиш — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Квартира — «ХИВА».

Флангсиз фронт — «ФЕСТИВАЛЬ».

«Главташкентстрой»нинг
ЎҚУВ КОМБИНАТИ
сувоқчилар тайёрлайдиган
3 ОЙЛИК КУРСЛАРГА
ҚАБУЛ
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Курсларга 18 ва ундан катта ёшдаги йигит-қизлар қабул қилинади.

ЎҚУВЧИЛАРГА ҲАР ОЙДА 60 СУМДАН СТИПЕНДИЯ БЕРИЛАДИ.

Ёлғиз кишилар ётоқхона ва Тошкент шаҳрига прописка билан таъминланадилар.

МАШҒУЛОТЛАР — ҲАР ОЙНИНГ 10 КУНИДА БОШЛАНАДИ.

Курсларни тугатганлар «Главташкентстрой»нинг Тошкент шаҳридаги қурилиш бошқармаларига ишга юбориладилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар-70, Ш. Руставели кўчаси, 19-уй («Радость» магазини қаршисида). Телефон: 53-78-25.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат комитетининг
ҚУРИЛАЁТГАН КОРХОНАЛАРИНИНГ БИРЛАШГАН ДИРЕКЦИЯСИ
ТУГАТИЛДИ

Ҳамма даъволар 1 октябргача қуйидаги адресда қабул қилинади: 700129, Тошкент шаҳар, ГСП, Навоий кўчаси, 30-уй.

ЎРТА ОСИЁ ИШЧИЛАР ТАЪМИНОТИ БОШҚАРМАСИГА

катта товаршунослар, товаршунослар, умумий овқатланиш технологлари, савдо ускуналари бўйича инженер, нархнаво бўйича иқтисодчи ва катта юрист консультант

КЕРАК

Справкалар учун 33-13-38, 33-14-77 номерлари бўйича телефон қилинг.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация Бюроси.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитети раҳбарлиги, партия ва касаба союз ташкилотлари халқ чолғу асбоблари оркестрининг собиқ солисти, Ўзбекистон ССР халқ артисти, композитор, республика миқёсидаги шахсий пенсионер

Комилжон ЖАББОРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон композиторлар союзи правлениеси ва СССР музика фондининг Ўзбекистон бўлими Ўзбекистон ССР халқ артисти, композитор

Комилжон ЖАББОРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлиги республика миқёсидаги шахсий пенсионер

Миромил (Тўйчи) МИРКОМИЛОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ — Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, ТОШКЕНТ, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142.

Р. 03594. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. — 208.